

På parti med miljøet?

En undersøkelse av stortingspartienes innsats for miljøet i behandlingen av statsbudsjettene fra 2002-2005

Rapport 2/05

Av Andreas Winsnes

Tittel: På parti med miljøet? En undersøkelse av stortingspartienes innsats for miljøet i behandlingen av statsbudsjettene fra 2002-2005

Forfatter: Andreas Winsnes

Utgivelse: FIVH-rapport 2/05. Dato: 09.09.2005

Utgiver: Framtiden i våre hender, Fredensborgveien 24 G, N-0177 Oslo

Ansvarlig redaktør: Arild Hermstad

Prosjektstyrer: Mekonnen Germiso

Faglig kvalitetssikrer: Oluf Langhelle

Sitat og bruk av opplysninger fra denne rapporten oppfordres. Framtiden i våre hender oppgis som kilde.

Denne rapporten er godkjent av Framtiden i våre henders forskningsinstitutt (FIFI). Instituttet har til formål å engasjere eksterne fagfolk med den nødvendige vitenskapelige kompetanse til å utføre prosjekter innen miljø- og utviklingsspørsmål. Prosjektene skal frambringe vitenskapelige utredninger som skal publiseres i FIVHs rapportserie og legges ut til offentlig debatt. Rapportene kvalitetssikres og godkjennes av instituttets styre. FIFIs styre består for tiden av:

Cand. oecon. Ingeborg Rasmussen (styreleder)

Dr.polit. og siv.øk. Audun Ruud

Cand. scient. Marte O. Kittilsen

Cand. agric. Dag Nagoda

Cand. mag. Bjørn Sandvik

Sammendrag

De siste fire årene har SVs vilje til å bevilge penger til miljøformål over Statsbudsjettet vært markert større enn de andre partienes. Frp viser fortsatt en sterk motvilje mot miljøbevilgninger, og har i snitt foreslått 23 prosent kutt. Undersøkelsen viser også at Ap og Sp har foreslått større bevilgninger til miljøformål enn Venstre, Høyre og KrF. Totalt sett er partienes vilje til å satse på miljøformål i statsbudsjettet mindre enn i forrige stortingsperiode. Rapporten ser nærmere på partienes forslag til bevilgninger til et bredt spekter av miljøformål i Statsbudsjettet, justert for deres bevilgningsforslag til videre vegutbygginger. Undersøkelsen er sammenlignbar med tilsvarende rapport fra 2001.

SV leder fortsatt...

SV kommer best ut av vår undersøkelse. Men partiet viser lavere vilje til å prioritere miljøhensyn i statsbudsjettet i denne perioden enn før. For budsjettårene 2002-2005 foreslo SV i gjennomsnitt en økning på 14 prosent i miljøbevilgningene – og så lite som 8 prosent økning i det siste budsjettet, mot gjennomsnittlige økningsforslag på 18 prosent i perioden 1998-2001¹ (Tabell 1).

De rødgrønne er grønnest - men Ap og Sp bytter plass

Ap holder stø kurs, med i snitt 2 prosent økning til miljøformål i denne perioden, som i forrige. Siden de andre partiene er blitt dårligere, gjør det at Ap rykker opp til andre plass i rangeringen, mot femte plass i tilsvarende undersøkelse fra forrige Stortingsperiode. Sammenligner vi med regjeringspartiernes miljøinnsats i forrige Stortingsperiode får vi flere interessante funn: Venstre og KrFs bevilgningsforslag innebærer at deres miljøprofil har blitt svekket i denne perioden, mens Høyres miljøprofil er tilsvarende styrket. Sp kommer dårligere ut enn i forrige periode, og rykker ned på tredje plass i rangeringen (tabell 1). Dette tyder på at KrF og Venstre i begge periodene har bidratt til å ansvarliggjøre sine regjeringsspartnere i forhold til miljøtiltak, selv om regjeringssamarbeidet med Høyre også har kostet. Selv om Sp kommet noe bedre ut enn de to andre mellompartiene i denne perioden, har deres vilje til å bevilge penger til miljøtiltak gått tilbake i fireårsperioden.

Frp like ille som før

Frp er partiet som nesten alltid foreslår mindre miljøbevilgninger enn de andre partiene. Partiet bryr seg ikke om global oppvarming, og mener at FNs klimaforskere ikke er troverdige. Frp foreslo i gjennomsnitt en reduksjon på 23 prosent i miljøsaker, det samme som i perioden før.

Avstand mellom fagre ord om miljøinnsats og faktiske bevilgninger.

Ut fra partiprogrammene virker det som om alle partiene (unntatt Frp) er villige til å gjøre en vesentlig innsats for å løse miljøproblemene. Det blir vist til global oppvarming, nedhogging av regnskog og store reduksjoner i det biologiske mangfoldet. Det blir understreket at det er meget viktig å verne natur og miljø. Men i budsjettinnstillingene kommer dette miljøengasjementet lite til syne. I 2003 foreslo alle partiene unntatt SV reduksjon i bevilgningene til miljøsaker. Bevilgninger til flere enkeltsaker har opphørt, og avgifter har blitt fjernet i Stortingsperioden. Som eksempel kan nevnes passasjeravgiften på flyreiser.

---

¹ Det hefter en liten usikkerhet ved gjennomsnittstallet for denne perioden pga. manglende prinsipale forslag fra SV i enkelte saker i 2001.

Positive unntak

Det finnes unntak fra denne negative trenden. Nye miljøtiltak er tilskudd til kollektivtransport, skatt og avgift på utvinning av petroleum, avgift på hydrofluorkarbon og perfluorkarbon, og klimatiltak i Østersjøområdet.

Tabell 1: Rangering av stortingspartiene, etter bevilgningsforslag til miljø saker over statsbudsjettene for årene 2002-2005 målt i forhold til faktisk bevilgning over statsbudsjettet til de samme sakene foregående år.

Rangering						Gjennomsnitt	
(forrige periode i parentes)		2002	2003	2004	2005	(forrige periode i parentes)	
1. (1)	SV	9 %	17 %	20 %	8 %	14 %	(18 %)
2. (5)	Ap	0 %	-1 %	7 %	1 %	2 %	(2 %)
3. (2)	Sp	0 %	-1 %	6 %	-1 %	1 %	(-) ²
4. (2)	KrF	-3 %	-1 %	7 %	-1 %	0 %	(-) ³
4. (2)	V	-3 %	-1 %	7 %	-1 %	0 %	(-) ⁴
4. (6)	H	-3 %	-1 %	7 %	-1 %	0 %	(- 3 %)
7. (7)	Frp	-23 %	-24 %	-16 %	-28 %	-23 %	(- 23 %)

² Mellompartiene, inkl KrF, la ikke fram prinsipale forslag i 2001, og inngikk budsjettforlik med Ap. Siden de imidlertid kom bedre ut enn Ap i alle de tre foregående årene av perioden (+ 6 % mot Aps + 4 %), fikk de plasseringen foran Ap i rangeringen.

³ Mellompartiene, inkl KrF, la ikke fram prinsipale forslag i 2001, og inngikk budsjettforlik med Ap. Siden de imidlertid kom bedre ut enn Ap i alle de tre foregående årene av perioden (+ 6 % mot Aps + 4 %), fikk de plasseringen foran Ap i rangeringen.

⁴ Mellompartiene, inkl KrF, la ikke fram prinsipale forslag i 2001, og inngikk budsjettforlik med Ap. Siden de imidlertid kom bedre ut enn Ap i alle de tre foregående årene av perioden (+ 6 % mot Aps + 4 %), fikk de plasseringen foran Ap i rangeringen.

Innhold

1.	Innledning	6
2.	Ideologi og miljøpolitikk	7
3.	Partiprogrammene 2005-2009	10
4.	Metode	15
5.	Brundtlandkommisjonens anbefalinger	19
6.	Partiene og statsbudsjettet	22
7.	Disse partiene er oftest enige om bevilgningsforslag	59
8.	Rangering av partiene etter miljøinnsats	60
	Kilder	61

1. Innledning

Det er nå 18 år siden Brundtlandkommisjonen la fram sin rapport om verdens miljø- og fattigdomsproblemer - "Vår felles framtid". Framtiden i våre hender (FIVH) har foran hvert stortingsvalg siden 1991 undersøkt partienes oppfølging av Brundtlandrapporten ved å måle deres innsats i miljøpolitikken. Årets undersøkelse er den syvende i rekken⁵. Den forsøker å besvare følgende hovedspørsmål:

A) Hvordan har partienes innsats for miljøet vært i behandlingen av statsbudsjettene for 2004 og 2005, og hvordan har utviklingen partiene imellom vært i budsjettbehandlingene gjennom hele stortingsperioden 2001-2005?

For å utfylle bildet fra denne delen av undersøkelsen er også følgende problemstilling tatt med:

B) Hvilke partier har oftest vært enige om bevilgningene til miljø saker siste to år, og hvordan har utviklingen vært gjennom hele stortingsperioden 2001-2005?

For å få et bredest mulig grunnlag å trekke konklusjoner fra, er saksutvalget i de tre siste utgavene av undersøkelsen betydelig større enn i foregående utgaver. Det vil likevel være mulig å sammenlikne de mange enkeltsakene som var med før, noe som også er gjort i noen grad. Sammenlikningsgrunnlaget i årets utgave av undersøkelsen er likevel først og fremst de to siste rapportene fra 1999 og 2001.

Årets utgave skiller seg ut ved at den viser kvantitative tabeller for fire statsbudsjett/budsjettinnstillinger, og ikke to slik det har vært vanlig tidligere. Av plasshensyn er kun tabellene for 2004 og 2005 kommentert med undertekst og sitater hentet fra blant annet budsjettinnstillingene.

Til slutt i rapporten presenteres en tabell over antall miljø saker hvor partiene er enige, samt en oversikt som viser i hvilken grad hvert enkelt partis totale bevilgningsforslag til miljø saker har økt eller minsket i løpet av de siste fire årene.

For å veve et bakteppe for den kvantitative undersøkelsen av partienes miljøinnsats på Stortinget, skal vi begynne med en kvalitativ tilnærming til miljøpolitikken deres. Nedenfor har vi valgt ut representative sitater fra de syv store partienes partiprogrammer for perioden 2005-2009. Sitatene ses i forhold til to stortingsinnstillinger om norsk miljøpolitikk - den ene fra slutten av 80-tallet, og den andre fra slutten av 90-tallet. Disse to dokumentene samlet favner mao. om store deler av den perioden FIVHs undersøkelser strekker seg over. Vi har valgt å legge hovedvekten på sitater som får fram forskjellene mellom partiene, ut fra en tankegang om at det er ulikhetene som er avgjørende for velgerne når de skal bestemme seg for parti.

---

⁵ Fram til og med 2001 ble undersøkelsene gjort annethvert år, det vil si foran både lokal- og stortingsvalg. De to første undersøkelsene, i 1991 og 1993, tok også for seg utviklingspolitikken, med fokus på bistanden.

2. Ideologi og miljøpolitikk⁶

Brundtlandkommisjonens perspektiver fikk tverrpolitisk oppslutning under Stortingets behandling av saken forsommeren 1989. Da avga den daværende kommunal – og miljøvernkomiteen en innstilling om regjeringens forslag til oppfølging av "Vår felles framtid". Der heter det i fellesmerknadene: "Det internasjonale samfunn vil ha behov for en felles analyse av hvilke problemer man står overfor og for en felles forståelse av hvordan man skal møte utfordringene. Verdenskommisjonens rapport er et slikt grunnlag som det internasjonale samfunn kan bygge på." (Innst. S. nr. 273 1988/89 s.20). I sine særmerknader uttrykker partiene – riktignok med forskjellige ord – for det første at miljøvern er viktig, for det andre at miljøproblemene er en stor trussel mot livsmiljøet og for det tredje at situasjonen krever handling⁷. Det er også bred enighet om noen av de mest sentrale virkemidlene for å redde miljøet: Prinsippet om at forurensere skal betale nevnes av så og si samtlige partier i komiteinnstillingen og den påfølgende stortingsdebatten. Det samme gjelder nødvendigheten av internasjonalt samarbeid pga. forurensningens grenseoverskridende karakter.

Men de ulike partienes merknader om slike virkemidler er ikke uten ideologiske nyanseforskjeller. F. eks. ønsker både Arbeiderpartiet og Høyre å bruke avgifter for å bedre miljøet, men synet på markedskreftene uttrykkes ulikt av de to partiene. Høyre har som kjent større tiltro til markedskreftene enn Arbeiderpartiet. Sistnevnte ser miljøvern som en del av et sosialdemokratisk velferdsprosjekt. Høyre mener på sin side at man først og fremst skal basere seg på positive virkemidler framfor avgifter, og at miljøvern bør baseres på den enkeltes personlige ansvar og initiativ. Høyre mener videre at EUs samarbeidsorganer og overnasjonale myndighet kan være en fordel for et godt miljøvern. Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener på sin side at EU er mer til hinder for effektive miljøtiltak. Etter Senterpartiets mening er distriktenes og primærnæringsenes interesser sammenfallende med miljøets. Sosialistisk Venstreparti er mindre ideologiske i sine komitemerknader enn de andre partiene, men finner likevel plass til kritikk av militærvesenet og kapitalismen. Kristelig Folkeparti prøver å få frem sine ikke-materielle verdier i miljødebatten hvor de påpeker hvor viktig det er at rike land tar ansvar ved å gi bistand til utviklingsland. Fremskrittspartiet er i denne stortingsperioden ikke representert i komiteen, men markerer seg i debatten om komiteens innstilling. Frp forsvaret den private eiendomsretten, og mener at private eiere i mange tilfeller tar bedre vare på miljøet enn offentlige instanser. Det er, med andre ord, ikke vanskelig å avlese den ideologiske fargen på merknadene til innstillingen og innleggene i den påfølgende debatten: Miljøvern ja takk, men på vårt eget partis premisser.

Vi foretar et tidshopp på ni år fram til den neste innstillingen vi har valgt ut, finner stor grad av kontinuitet i partienes standpunkter.

Våren 1998 la Stortingets energi- og miljøvernkomite fram innstillingen "Miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling, dugnad for framtida." (Innst.S.nr. 150 1997/98). I likhet med den tidligere siterte innstillingen fra nesten ti år tidligere, er dette dokumentet også en bred gjennomgang av utfordringene på miljøområdet, slik stortingspartiene ser dem. Igjen uttrykker samtlige partier enighet om at miljøhensyn er viktig: Komiteen mener det må "arbeides for en langsiktig og forsvarlig forvaltning av miljøet og naturressursene både lokalt, nasjonalt og internasjonalt, og innenfor alle samfunnsområder. Produksjon, transport og forbruk av varer og tjenester må tilpasses økologiske rammer, mennesket må ikke sette seg ut over de grensene naturen setter. Komiteen viser til at en ikke ensidig kan se på naturen som noe som står til fri disposisjon for menneskene. Naturen har en egenverdi ut

⁶ Av hensyn til kontinuitet har vi i denne utgaven tatt med en forkortet versjon av forrige rapporters oversikt som viste forholdet mellom partienes ideologi og miljøpolitikk.

⁷ Unntaket i så måte er SV, som hopper over de to første punktene og går direkte til det tredje – handling. SVs merknader er da også mer konkrete og mindre ideologiske enn de øvrige partienes.

over dette. I det nære og livsviktige samspillet mellom menneske og natur, bør vi utvise aktsomhet. Vi har et felles forvalteransvar."

Innstillingen som helhet er preget av utstrakt enighet mellom nesten alle partiene om de store linjene i miljøpolitikken. Enigheten skyldes nok delvis at det lå et regjeringsskifte mellom framleggningen av stortingsmeldingen som innstillingen bygger på, og selve innstillingen. Den kursen som kommer til uttrykk i innstillingen har blitt et slags minste felles multiplum mellom den avgåtte Jaglandregjeringens og den tiltrådte Bondevik-regjeringens miljøpolitikk.

Et markert unntak er det imidlertid fra enigheten. Frp står alene om merknader gjentatte ganger: Partiet slutter seg for eksempel ikke til en videreutvikling av en miljøtilpasset statlig innkjøpspolitikk; det er skeptisk til FNs klimapanel; det vil ikke intensivere enøkarbeidet, ei heller utvikle Lokal Agenda 21 til kommunale miljøvernplaner, og partiet vil ikke være med på at kommunene har et ansvar for å redusere transportbehovet.

Men Frp er ikke det eneste partiet som står alene om merknader. F.eks er SV eneste parti som går mot at CO₂-binding i skog skal bli del av en klimaavtale.

Partiene er i likhet med innstillingen fra ti år tidligere stort sett enige om målet og uenige om veien dit. Men til forskjell fra sist gang er ikke alle partiene like ideologiske i sine merknader. De ideologisk pregede merknadene kommer denne gangen stort sett fra partiene som har vært utenfor regjeringsposisjon under arbeidet med stortingsmeldingen og den påfølgende innstillingen, nemlig Frp, Høyre og SV.

Høyre mener at "Miljøbevisste forbrukere og økt bruk av positive virkemidler kan skape en situasjon der miljøvern blir god forretning. Miljøpolitikken må derfor dra nytte av at forbrukere og næringsliv er motivert til å bedre miljøet. Markedets dynamikk kan da utløse teknologisk utvikling og stimulere tilpasning til nye miljøkrav." I tråd med sitt positive syn på markedets mekanismer støtter Høyre fri adgang til kvotehandel med klimagassutslipp. Samtidig advarer partiet mot at miljøavgifter skal "tjene som et skalkeskjul for økte skatteinntekter til staten."

Ikke uventet mener SV at markedskreftene er en vesentlig årsak til miljøproblemer, og ønsker følgelig grunnleggende endringer i dagens økonomiske system. Politisk styring er stikkordet. SV mener at miljøvern og internasjonal solidaritet er to sider av samme sak. SV støtter også ensidige klimatiltak etter Kyotoforhandlingene. Kvotehandel, som gjør det mulig for rike land å kjøpe seg fra utslipp, er ikke løsningen, mener SV.

Frp derimot, advarer kraftig mot ensidige nasjonale tiltak, blant annet for å unngå konkurransevridning. Det innebærer at prinsippet om at forurenser skal betale kun bør gjelde hvis også alle andre forurenser betaler.

Ap og SV mener at hjemmelsgrunnlaget for å sikre varig vern av naturkvaliteter på privat grunn av hensyn til friluftslivet er mangelfullt. De borgelige partiene er på sin side mer opptatt av grunneiernes økonomiske rettigheter, og mener at privat eiendomsrett er en forutsetning for god ressursforvaltning:

"Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil fremheve eiendomsretten som det beste grunnlag for god ressursforvaltning og langsiktig tenkning i landbruket. Privat eiendomsrett synliggjør kostnadene ved miljøskadelig virksomhet, og stimulerer til bærekraftig bruk og høsting av naturressurser. I prinsippet er fraværet av klart definerte eiendomsrettigheter bakgrunnen for alle miljøproblemer. Disse medlemmer mener på denne bakgrunn at en styrking av eiendomsretten i landbruket vil være god miljøpolitikk."

I innstillingen påpeker SV og Sp negative konsekvenser EU har for miljøet, mens ja-partiene fremhever fordeler.

"Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at internasjonale avtaler i stadig større grad legger til rette for fri flyt av varer, kapital og investeringer. Dette reiser spørsmål som berører den demokratiske, økologiske og sosiale dimensjon. Avtaler av typen EU, EØS, WTO og OECDs multilaterale investeringsavtale (MAI) bidrar til å svekke nasjonalstatenes styringsmuligheter, uten at det etableres

realistiske, alternative styringsformer i det internasjonale samfunn. Allerede nå utgjør denne utviklingen en trussel mot målsettingen om å etablere en bærekraftig utvikling. Disse medlemmer mener derfor det er viktig å arbeide for å justere internasjonale avtaler, slik at disse i langt høyere grad avspeiler miljø- og sosialpolitiske behov. Viktigere er det likevel å søke å begrense globaliseringstendenser som favoriserer fri flyt av kapital og investeringer på bekostning av f.eks. rettferdig fordeling og miljø. Det tilsier at nasjonalstater og regioner i høyere grad må få muligheter til å føre en politikk som kan bidra til å sikre et nødvendig samspill mellom den demokratiske, økonomiske, sosiale og økologiske dimensjon."

De ovennevnte eksemplene på standpunkter i miljødebatten utover 1990-tallet viser at partienes ideologiske forankring har vært styrende for utformingen av miljøpolitikken deres. Det samme gjelder naturlig nok også stortingsperioden 2001-2005.

3. Partiprogrammene 2005-2009

I dette kapitlet gis en kort presentasjon av stortingspartienes programmer⁸.

Partiprogrammenes miljøkapitler er relativt fri for ideologisk innhold, men stikkord som f.eks. "offentlig eierskap", "konkurransesvridning" og "forvalteransvar" peker på respektive Sosialistisk Venstreparti, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti. Markeringer i kjente saker, som gasskraftsaken viser også partitilhørighet, men ellers er det ganske mange likheter i miljøstandpunktene. Det samme gjelder i forslagene til bevilgninger, hvor også den fastlagte rammen bidrar til at det ikke er så stor forskjell mellom partiene⁹.

Høyre, Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti vier ikke mye plass til miljøet i sine programmer. Det kommer langt ned på listen over saker drøftet i partiprogrammene. Venstre utmerker seg en del, blant annet ved å støtte enkeltsaker som de andre partiene ikke nevner i det hele tatt. En annen sak er det at et lite regjeringspartis saker kan være vanskeligere å finne igjen i regjeringens budsjettforslag. Disse kommer vi imidlertid tilbake til seinere i rapporten.

Sosialistisk Venstreparti

Partiet innleder med å flagge ideologisk ståsted: "Norge skal stå på de fattiges og de undertryktes side i verden. Høyresidas alternativ er en kapitalisme med uhemmet konkurranse og økonomisk vekst ..." Det påpekes at krig og forberedelser til krig medfører store ødeleggelser for miljøet. I tillegg skriver SV at "Samferdselssektoren og -politikken er dominert av menn", og man har som mål å oppnå likestilling i transportsektoren – det vil si en transportsektor som tar hensyn til begge kjønns behov.

SV vil innføre et grønnere skattesystem med lavere skatt på arbeid, og økt skatt på energiforbruk av ikke-fornybare ressurser, transport og avfall. "Et grønt skattesystem må kombineres med kvotesystemet i Kyoto-avtalen. SV ønsker ikke et system med kjøp og salg av CO₂-kvoter, som fritar Norge for faktiske utslippsreduksjoner." Norge må ha som mål å halvere klimaforurensingen innen 2020.

Sosialistisk Venstreparti vil bruke Norges kompetanse innen energisektoren til å utvikle teknologi som kan redusere utslipp av klimagasser. Det skal satses på hydrogen, CO₂-fangning og -deponering, samt sol-, vind-, bølge-, tidevanns- og bioenergi.

Partiet foreslår et toprissystem for strøm, noe som innebærer at de som har et høyt forbruk skal betale mer. Økt tilskudd til ENØK støttes også. Vefsna og andre store vassdrag bør bevares, men det er positivt med minikraftverk som ikke kommer i konflikt med viktige naturinteresser.

SV vil ruste opp oljevernberedskapen. Lofoten skal være et petroleumsfritt område. I tillegg til atomreaktorene i Halden og på Kjeller bør atomanlegg i våre nærområder legges ned.

Et forslag er et forsøksprosjekt med gratis kollektivtrafikk i byene. SV vil ta i bruk veiprising, der inntektene skal gå til kollektivtiltak. Tilskudd til jernbanen skal gjøre tog konkurransedyktig med fly i Sør-Norge. "For hver krone som investeres i bygging av stamveier skal det investeres to kroner til modernisering av jernbanen."

I programmet står det at motorferdsel i utmark bør begrenses, men SV mener samtidig at "Den beste garantien for at natur vernes om, er at mange har glede av naturen gjennom et aktivt friluftsliv. Bærekraftig bruk kan i mange tilfeller være et like viktig mål som vern." Målsetningen er at 3 prosent av skogen i Norge blir vernet i løpet av neste stortingsperiode. Partiet vil avvikle Regionfeltet Østlandet, og går imot at Forsvaret legger under seg nye naturområder.

⁸ Kystpartiets program er ikke tatt med.

⁹ Unntak kan være SV og FRP i en del sammenhenger.

Produksjon av avfall bør reduseres, fordi den økende avfallsproduksjonen ikke kan løses ved "rydding, rensing og gjenvinning alene".

Nasjonalparker og bymarker skal styrkes. Men regulering bør i større grad skje mest mulig lokalt, på kommunenivå. SV vil også arbeide for at naturen bevares i Arktis, Antarktis og i regnskogområder. Import av tropisk trevirke som ikke er miljøsertifisert, skal forbys.

Arbeiderpartiet

Ap skriver i sitt program at Norge bør bli et foregangsland i miljøpolitikken, og legger til at hensyn til naturen bør være gjennomgripende i alt vi foretar oss.

Ap mener at Norge "... må bli en del av EUs system for handel med kvoter av klimagasser. Da sikrer vi norsk industri full adgang til EUs kvotehandling, og vi får innflytelse på utviklingen av EUs regler på området etter 2008." Ap vil i tillegg "arbeide for en internasjonal "Kyoto 2"-avtale som sikrer reduserte utslipp av klimagasser frem mot 2020." Partiet ønsker å utvikle FNs miljøprogram til en Verdens Miljøorganisasjon med sanksjonsmuligheter. "Internasjonale miljøavtaler skal være overordnet WTO-reglene."

Arbeiderpartiet vil øke barskogvernet i Norge og beskytte andre viktige områder som har betydning for det biologiske mangfoldet. Internasjonalt bør konvensjonen om biologisk mangfold i sterkere grad følges opp og gjøres mer forpliktende.

Utslipp av miljøgifter bør reduseres nasjonalt og internasjonalt, og Ap vil at det skal ryddes opp i gamle miljøsynder. Partiet ønsker også å "legge til rette for en sterk miljøatsing innenfor norsk bygg- og anleggsvirksomhet, med effektiv ressursbruk og mer miljøvennlige løsninger og produkter." Til slutt i programmet står det at beredskapen langs kysten skal styrkes i tilfelle miljøkatastrofer.

Senterpartiet

Sp skriver at "De fattige landene har et legitimt behov for å øke forbruket sitt, og en hovedutfordring er derfor å få ned forbruket i den rike delen av verden." Sp tar utgangspunkt i odelstanken. Det man har bør forvaltes på en slik måte at man "overbringer det i bedre stand til neste generasjon enn det var når man overtok".

Senterpartiet vil ha et sterkere internasjonalt miljø samarbeid, blant annet for å bekjempe avskogning og ørkenspredning. FNs miljøprogram (UNEP) bør oppgraderes til en verdens miljøvernorganisasjon, og regelverket for handel i Verdens handelsorganisasjon (WTO) bør underordnes FNs miljøavtaler og mål. Haag-domstolen skal også kunne ta opp miljø saker. Partiet vil ha en internasjonal avgift på transport. Sp støtter Kyoto-avtalen, og er for kvotehandling.

Norge skal ha verdens mest miljøvennlige industri. I likhet med de andre partiene vil Sp ha mer forskning på alternative energi-teknologier. De vil fremme en overgang til hydrogen-busser i bytrafikken. Panteordninger og miljøavgifter må brukes aktivt. Byggeforskriftene må revideres med henblikk på bruk av miljøvennlige byggematerialer.

Et representativt utvalg norsk natur bør vernes og sikres som unike biotoper for ettertiden, mener partiet. Sp mener samtidig at fornuftig bruk i de fleste sammenhenger også er det beste vern. "Dagens vernepolitikk legger i mange områder for harde begrensninger på lokalbefolkningens og grunneiernes mulighet til å utvikle området. Vernet kan føre til gjengroing og forfall." Nasjonalparker og andre verneområder bør ikke være et hinder for næringsaktivitet og bosetting. Partiet vil ha en pause i vern av nye områder, og ønsker opprettelse av et nytt direktorat for fjellforvaltning.

Partiet utmerker seg i rovdyrpolitikken, ved som eneste parti å programfeste at det ikke skal være en egen ulvestamme i Norge. Partiet godtar jerv og gaupe i landet, men mener bestanden bør "reguleres ut fra lokale hensyn, slik at det ikke blir for store ulemper for beiting og annen bruk av utmarka." Bestanden av bjørn skal ikke få øke utover dagens nivå. Snøscooter og annen motorisert redskap bør tillates der kommunene vil ha det.

Utsatte havområder bør overvåkes. Senterpartiet påpeker at anslagsvis 30 til 50 prosent av alle korallrev i norsk farvann er skadet eller knust, sannsynligvis på grunn av bunntråling. Partiet vil derfor "sikre viktige korallrev gjennom å etablere trålfrie soner".

Sp mener at forbruket må reduseres for at avfallsmengden skal bli mindre. Gjenvinning er ikke nok. Partiet vil "legge kostnader ved håndtering av spesialavfall på produktprisen.". Metangass fra avfallsdeponier skal brukes til energiformål. I tillegg bør Vinmonopolets panteordning gjeninnføres.

Venstre

Venstre ønsker å være "det ledende miljøpartiet". Partiet mener at et rent miljø er en grunnleggende rettighet for alle mennesker, og det vises til Grunnloven hvor det står at "Enhver har Ret til et Milieu som sikrer Sundhed og til en natur hvis Produktionsævnne og Mangfold bevares. Naturens Resserer skulle disponeres ud fra en langsiktig og alsidig Betragtning, der ivaretager denne Ret ogsaa for Efterslægten."

Venstre vil ha en overgang fra røde til grønne skatter. Nasjonalkomiteen for bærekraftig utvikling bør gjenopprettes for å sikre at de ulike samfunnssektorene tar sitt miljøansvar.

Minst halvparten av utslippsreduksjonene som Kyoto-forpliktelsen nå innebærer, skal tas nasjonalt. Denne protokollen bør bare være en forsiktig start.

Det bør gjennomføres en energireform, slik at fossilt brensel byttes ut med alternative energikilder. Venstre vil blant annet satse på vindmøller. Det er ikke aktuelt å bygge ut flere store vassdrag, men minikraftverk er positivt. El-avgiften bør opprettholdes samtidig som avgiften på fyringsolje bør økes. Venstre vil ha et nasjonalt system for "grønne sertifikater" for å øke investeringene i ny fornybar energi, også varmeenergi. Kraftprisene til industrien har vært holdt kunstig lave. Prisene bør være reelle, slik at det stimuleres til energieffektive løsninger for industrien. Utslippskonsesjoner for industrien skal også omfatte CO₂-utslipp. De norske atomreaktorene bør avvikles.

Venstre vil at det første kommersielle gasskraftverket i Norge skal skille ut og fjerne CO₂. Gjennom forurensningsloven skal det stilles krav om at den beste teknologien brukes.

Det bør innføres en global CO₂-avgift på både fly og båttransport. Inntektene fra avgiften skal gå direkte til FN. Venstre vil foreta "store grep" overfor transportsektoren som er ansvarlig for en fjerdedel av klimagassutslippene. Bilavgiftene bør legges om. Engangsavgiften skal reduseres og baseres på utslipp, mens årsavgiften bør differensieres etter kjørelengde. Biler skal miljømerkes. Partiet stiller krav om minst 10~% biodrivstoff innen 2010. Oljeselskapene bør tilby E85 (85 % etanol og 15 % bensin). Venstre vil innføre avgiftsfritak for kjøretøy med hydrogen som drivstoff, på linje med dagens fritak for el-biler.

Ett krav er null utslipp til sjø fra all aktivitet på sokkelen. "Venstre vil ikke gi tillatelse til petroleumsaktivitet i nordområdene før en helhetlig forvaltningsplan for disse områdene er på plass." Lofoten skal være et petroleumsfritt område. Utvinning av olje og gass skal ikke økes utover dagens nivå. Den norske territorialgrensen bør utvides til 20 nautiske mil for å hindre forurensning av kysten i tilfelle ulykker.

Venstre ønsker å innføre miljøavgift på merkepliktige kjemikalier. De kjemikaliene som er giftigst, skal ha høyest avgift, slik det i dag er på plantevernmidler. Det bør også innføres en merkeordning for farlig avfall for å øke innsamlingen av disse. Venstre vil ha en panteordning for elektriske og elektroniske produkter. Gamle fyllinger og forurenset grunn bør ryddes opp, og spesielt Forsvaret bør rydde opp innenfor sitt ansvarsområde. Avfall bør gjenbrukes, og i tråd med dette er Venstres målsetning at alle avfallsdeponier avvikles innen 2009.

Skipsvrak, som ofte utgjør en stor miljøtrussel, bør fjernes. Et statlig garantifond skal finansiere dette.

Venstre vil øke vern av naturområder til 14 %. Vern av skogområdene bør økes fra 1 % til 4,5 %, og Mardalsfossen skal igjen renne fritt. Den neste verneepoken i Norge dreier seg om å sikre det biologiske mangfoldet i sjø og langs kysten. Venstre vil derfor verne de

viktigste korallrevene og beskytte tareskogene som er hjem for mange fiskearter. Dumping av fisk og ballastvann fra skip, skal reduseres. Rensning av ballastvann i alle skip skal være obligatorisk etter 2009.

Når det gjelder rovdyr skriver Venstre i sitt program at "I den grad rovdyr og dyrehold (sau/rein) ikke lar seg forene, må Norges forpliktelser til å opprettholde levedyktige rovviltstammer gå foran, kombinert med økonomisk kompensasjon til næringsdrivende som får redusert sin mulighet til å drive med dyrehold på egne områder."

Venstre går inn for en kraftig økning til kollektivtrafikken, som blant annet skal bli billigere. Partiet mener at sentrum i storbyene bør være bilfrie. Høyhastighetstog skal kunne konkurrere med flytransport og bilbruk. Venstre åpner for taxfree-salg på internasjonale togruter der det lar seg praktisk gjennomføre. Ungdom og studenter skal ha 50 % rabatt på alle kollektivtilbud.

Kristelig Folkeparti

Krf innleder sitt program med å påpeke at "Forurensingsproblemer og klimautfordringene gir et akutt trusselbilde som krever målrettet handling." Økologisk utvikling må tillegges større vekt enn økonomisk og sosial utvikling.

"Vi har i dag passert et forbrukernivå i den rike del av verden som det ikke er mulig å gi alle innbyggere på kloden, og vi må derfor endre forbruksmønsteret vårt." Partiet retter fokus på internasjonale forhold, ødeleggelse av regnskogene mv. Norge bør derfor ta miljøvalg i solidaritet med de fattige.

KrF vil ha en bindende internasjonal konvensjon for miljøet, med sanksjonsmuligheter som kan gjøre stater rettslig og økonomisk ansvarlig. Partiet vil forby import av tropisk tømmer som ikke er godkjent av sertifiserte kontrollorgan.

Forbruk av energi og andre naturressurser må reduseres, og avfall må utnyttes bedre. "Innen 2015 skal 80 prosent av avfallet gjenvinnes". Og gamle miljøsynder skal oppryddes.

Ellers vil KrF ha bilfrie soner i byene, og partiet ønsker mer forskning på hydrogen som drivstoff.

I programmet står det generelle bemerkninger om vern av barskog og truede plante- og dyrearter, samt sikring av havets økologiske balanse og opprettholdelse av et rikt kulturlandskap.

Høyre

Som de andre partiene vil Høyre arbeide for flere internasjonale miljøavtaler. Partiet vil ha kvotehandling med klimagassutslipp, og sier at "Norsk medlemskap i EU vil gi ny kraft til norsk miljøpolitikk". Men partiet vil være forsiktig med å pålegge næringslivet særnorske miljøkrav, fordi det ikke styrker det internasjonale miljøvernet dersom norske bedrifter flytter til land med lavere miljøkrav. Høyre støtter arbeidet med å sikre rent drikkevann og gode sanitære forhold til store deler av jordens befolkning.

Partiet mener at privat eiendomsrett er avgjørende for et godt miljøvern. "Markedsbaserte løsninger gir mer miljøvern". Høyre vil legge til rette for turisme og næringsliv som ikke skader naturen i nasjonalparker og andre verneområder. Biologisk mangfold beskyttes best ved å kombinere vern og bærekraftig bruk.

Høyre støtter "utfasing av alle utslipp av ikke-nedbrytbare giftige kjemikalier", og partiet ønsker å rydde opp i forurensning som skyldes tidligere tiders uvitenhet. Oljevernberedskapen skal økes.

Fremskrittspartiet

Frp vil "vil stimulere til økonomisk vekst innenfor grenser satt av hensyn til grunnleggende ressurser, som for eksempel jord, luft og vann." Partiet mener at strategier i harmoni med fornuftige markedskrefter trolig vil lykkes først. Stikkordene er mest mulig frivillighet og færrest mulig reguleringer. Som eksempel kan nevnes at "Påbud bør kunne benyttes der hvor det finnes anerkjente rensemetoder som kan anvendes uten urimelig høye kostnader for næringen." Men miljøvern må samtidig forankres i et strengt lovverk.

Naturområder skal vernes på statens område, og gjennom frivillige avtaler med private grunneiere. Det beste vernet skjer gjennom bruk, så lenge dette ikke påfører varig skade. Privat eiendomsrett er den beste måten å sikre områdene. Partiet mener at det bør "oppretholdes en rovdyrbestand av ulv, jerv, bjørn og gaupe i Norge". Samtidig skal rovdyrforvaltningen flyttes fra statlige organ til kommunene og det bør bli lettere å få fellingstillatelse.

Norge skal ikke ensidig ta belastningen ved internasjonale miljøtiltak. Det bør opprettes en egen internasjonal særdomstol for miljø saker, underlagt den internasjonale domstolen i Haag. Økokrims spesialkompetanse på miljøkriminalitet bør styrkes og organiseres etter mønster av Kripos.

Frp vil at miljøkostnadene skal bli en del av produksjonskostnadene. "Samtidig er det viktig at norsk næringsliv ikke påføres sterke konkurransemessige restriksjoner som medfører utflugging av norsk industri." Elektrisitetsforbruket skal ikke styres ved hjelp av avgifter. Mineraloljeavgiften bør også fjernes. Fremskrittspartiet er imot å innføre et kvotesystem for klimagassutslipp som ikke er kompatibelt med et tilsvarende system i EU.

Fremskrittspartiets syn på klimapolitikken er i strid med resten av partiene, fordi Frp stoler ikke på FNs klimapanel. Partiet vil arbeide aktivt for at gassressurser tas i bruk til innenlands verdiskapning og industriutvikling. Storstilt implementering av alternative energikilder bør avvendes inntil de er lønnsomme. Frp mener at det i stor grad bør "overlates til det frie marked å bestemme hvor stor mengde som skal utvinnes av ikke-fornybare naturressurser."

4. Metode

Problemstilling A)

Som mål på partienes miljøinnsats benyttes deres bevilgningsforslag til et utvalg av denne typen saker i statsbudsjettet. Med "bevilgning" forstås i denne rapporten pengebeløp som Stortinget bevilger til miljøtiltak fra statskassen, men også skatter og avgifter som hentes inn, og i betydelig grad er miljørelaterte. De enkelte partienes prosentvise endringsforslag i de aktuelle sakene beregnes i forhold til bevilgning over foregående års statsbudsjett. Det tas ikke hensyn til inflasjon. Hvert partis gjennomsnittlige endringsforslag for alle sakene til sammen fremkommer ved å legge sammen den totale bevilgningen til alle miljø saker, for så å regne ut den prosentvise endringen fra foregående års budsjett. Endringsforslaget gir grunnlag for den endelige rangeringen av partienes innsats i miljøpolitikken. Det partiet som har ønsket størst påplusninger til denne typen saker kommer best ut. Unntaket her er påplusningsforslag til vegbevilgningene, som betraktes som negativt for miljøet. Denne forutsetningen diskuteres nærmere under. Siden referansepunktet for partienes endringsforslag hele tiden er foregående års bevilgning til samme sak, måles ikke bare partienes innbyrdes forhold av denne metoden, men også utviklingen i stortingsflertallets vilje til å bruke penger på miljø og utvikling.

Kilder til partienes endringsforslag i saksutvalget vårt har vært budsjettinnstillingene fra følgende komiteer:

- Energi- og miljøkomiteen
- Familie-, administrasjons- og kulturkomiteen
- Samferdselskomiteen
- Næringskomiteen
- Utenrikskomiteen
- Finanskomiteen

I 1997 innførte Stortinget en ny behandlingsprosedyre for statsbudsjettet. Nå deles budsjettet opp i rammeområder, og det vedtas først en bevilgningsramme for hvert område. Denne rammen ligger fast, og partiene har ikke anledning til å foreslå bevilgninger som går ut over denne rammen, selv om de skulle finne inndekning for det på andre rammeområder. Dette legger sterke begrensninger på partienes mulighet til å tilgodese hjertesaker i de endelige budsjettinnstillingene fra komiteene.¹⁰

Metoden som beskrevet over, er ikke fri for problemer. I det følgende skal det pekes på tre problematiske forhold:

- Måleproblemet
- Saksutvalget
- Forholdet posisjon/opposisjon

Måleproblemet:

Er det gitt at viljen til å bruke offentlige midler på miljøformål er det beste målet på partienes innsats innen dette sakfeltet?

For det første handler ikke miljøpolitikk bare om bevilgninger over statsbudsjettet. Miljøpolitikk handler også om andre politiske vedtak –om lover og signaler som gis fra Stortinget til forvaltningen.

---

¹⁰ Fordelen med bevilgningsrammer er at de kan hindre at opposisjonspartier foreslår store økninger eller reduksjoner som det vil vært vanskelig å få gjennomslag for dersom de hadde hatt en regjeringsposisjon. Rammesystemet har også en viktig makropolitisk funksjon (rente, valuta, prisvekst osv.) som de fleste partiene tillegger stor betydning, og som var bakgrunnen for at systemet ble innført.

For det andre dreier miljø seg også om holdninger og verdier. Enkelte vil mene at verdisynet politikken deres bygger på er vel så viktig som bevilgninger. Ved å understreke enkeltmenneskets og bedriftenes eget ansvar for miljøet, tones betydningen av politikernes pengebruk ned.

For det tredje er bevilgningene over store og sammensatte kapitler i saksutvalget, som jernbane- og vegformål ikke nødvendigvis udelt positive eller negative for f.eks miljøet. Bygging av jernbane betyr lavere utslipp til luft, men også naturinngrep, og vegprosjekter bidrar ikke bare til økt trafikk; de kan også dempe lokal støy- og forurensningsbelastning.

Alle disse innvendingene har avgjort noe for seg. Svært mange politiske vedtak har virkninger for miljøet - på godt og vondt. Andre aktørers handlinger er ofte vel så viktige som politikernes i forhold til miljøet. Et godt formål kan ofte komme i konflikt med andre goder - som f.eks når det skal bygges en ny jernbanetrasé og man samtidig vil ta vare på en våtmark.

Men for den første innvendingens vedkommende, vil virkningene av ulike politiske partiers innsats være vanskelig å måle. De kan være indirekte og spre seg utover lang tid, og politiske vedtak/utforming av praktisk politikk vil ofte være kompromisser mellom flere partier. Det kan være vanskelig å avgjøre hvem som har bidratt med hva. Det ligger derfor langt utenfor rammene for en rapport som dette å forfølge problemstillinger av typen: Hva har den samlede næringspolitikken å si for miljøet?

Innvending nummer to er først og fremst av ideologisk karakter. Betydningen av ideologi er det også ytterst vanskelig å få grep om. Derfor kan slike innvendinger likeså gjerne brukes av politikere til å skjule seg bak for å slippe og gjøre noe mer konkret f. eks. i forhold til miljøproblemer. Det ligger derfor utenfor denne rapportens rammer å skulle ta stilling til virkningen av de enkelte partienes ideologier i miljøpolitikken. Det ville lett ende opp i syensing og spekulasjon. Men i kapitlet "Ideologi og miljøpolitikk" er det tatt med en del sitater fra denne undersøkelsens utgangspunkt – Stortingets behandling av regjeringens forslag til oppfølging av "Vår felles framtid". Disse sitatene kan for det første gi en pekepinn om hvilke ideologiske forskjeller det er mellom de norske partiene i synet på miljøpolitikken. Og for det andre kan de si noe om hvilke sider ved dette store saksfeltet de ulike partiene vektlegger.

Den tredje innvendingen kunne vært møtt ved å gå de enkelte postene under hver store sak nærmere etter i sømmene. Men det ville vært en svært ressurskrevende oppgave å finne opplysninger om miljøkonsekvensene i den grad slikt finnes om hver enkelt veg- og jernbaneutbygging. Det er ikke mulig å få til dette innenfor rapportens rammer.

Vi må nøye oss med å regne jernbanebevilgninger alt overveiende til fordel for miljøet, og påplusninger i vegbudsjettet som alt overveiende negativt for samme formål. Det siste ut fra en svært sannsynlig sammenheng mellom økt vegbygging og vekst i trafikken¹¹. Det må da tas høyde for at enkelte prosjekter innen de to nevnte saksfeltene også kan medføre motsatte virkninger. Rapporten tar mao. ikke til orde for at det ikke går an å gjøre en god politisk innsats for miljøet også utenom bevilgningssaker. Men vi må ut fra de tilgjengelige ressursene til rapporten nøye oss med å bruke den indikatoren på vilje til å tilgodese miljøformål som er lettest å måle, nemlig bevilgningsforslagene.

En ulempe med rapportens analyseopplegg er at det ikke fanger opp kanskje den viktigste miljøpolitiske skillelinjen i Norge, nemlig energipolitikken. Gasskraftsaken er det fremste uttrykket for denne skillelinjen, og den går som kjent på tvers av regjeringspartiene. Leseren bes derfor om å være oppmerksom på denne svakheten ved rapporten.

---

¹¹ Når det gjelder støtte til vegbygging, er det i følge sivilingeniør Jan Usterud Hansen i Transportøkonomisk institutt (TØI) ikke ført vitenskapelige bevis for at økt veibygging gir mer trafikk, og dermed mer forurensning. Men han sier at sannsynligheten for at så er tilfelle er "meget stor". Vi har derfor valgt å ta med støtte til vegbygging som et miljøfiendtlig tiltak. Forslag til økte vegbevilgninger gir minus i undersøkelsen.

Saksutvalget

Rapportens saksutvalg ble fastlagt i 1991, forut for førsteutgaven. Bare saker knyttet til momenter i Brundtlandkommisjonens rapport som det var realistisk at norske partier kunne ha noen innflytelse over, ble tatt med. Dette utvalget ble forsøkt holdt konstant gjennom de tre neste undersøkelsene for å muliggjøre sammenlikning fra gang til gang. Er det gitt at de sakene som for 14 år siden ble utpekt som de mest aktuelle, også er det i dag?

For det første har det skjedd visse endringer i budsjettoppsettet med betydning for utvalget. F.eks har kapitel 1110 for Statens landsbrukstilsyn blitt overført til Mattilsynet (kap. 1115) som har tatt over ansvarsoppgavene. Noen kapitler har endret navn, og enkelte saker har falt fra.

For det andre har det kommet noen få nye kapitler og poster med betydning for miljøet: Særskilt tilskudd til kollektivtransport (1330.72), skatt og avgift på utvinning av petroleum (5507), miljøavgift på klimagassene hydrofluorkarbon og perfluorkarbon (5548.70), investeringsfond for klimatiltak i Østersjøområdet (1800.72) og miljøvennlig gassteknologi (1827).

For det tredje finnes det saker som kanskje allerede fra starten av undersøkelsen burde vært med. Dette gjelder f.eks returordningen for bilvrak (nå under kap.1441, Statens forurensningstilsyn, med eget kapitel helt frem tom. 1998-budsjettet), og Direktoratet for naturforvaltning (1427), som bl.a. går på vern av biologisk mangfold.

Det at de aktuelle budsjettsakene stadig er i endring, og at flere saker er utelatt, gjør at saksutvalget er vesentlig utvidet fra og med 1999- utgaven av undersøkelsen. Alle de mest relevante sakene på statsbudsjettet er nå forsøkt tatt med.¹² Dette justeres for hvert nytt statsbudsjett. Siden utvalget da forhåpentligvis til enhver tid vil være dekkende for sakfeltet, vil resultatene i framtidige rapporter likevel kunne sammenliknes fra år til år uavhengig av bortfall og nye saker.

Forholdet mellom partier i posisjon og opposisjon:

Er det ikke slik at denne metoden favoriserer de partiene som ligger på ytterfløyene, og aldri behøver å ta ansvar for sine forslag? Hver eneste undersøkelse har gitt SV plassen som det mest miljø- og utviklingsvennlige partiet, mens Frp har inntatt en like sikker plass som det minst velvillige partiet overfor disse formålene. Hva ville skjedd om SV eller Frp hadde havnet i posisjon? Ville henholdsvis påplusninger og nedskjæringer vært like friske?

En liten pekepinn får man ved å følge utviklingen i bevilgningsforslagene til Ap og mellompartiene gjennom hele perioden fra 1988-89. Disse partiene har byttet på å være i posisjon og opposisjon tre ganger. Det kan virke som om regjeringsmakt virker noe hemmende på bevilgningsiveren, mens opposisjon slakker de økonomiske tøylene¹³. Det kan derfor være grunn til å tro at metoden innebærer en viss favorisering av ytterpartier.

Men avstanden mellom SV og Frp på hver sin side, og de andre partiene er såvidt stor at posisjonseffekten neppe ville oppveid hele denne forskjellen. Den parlamentariske situasjonen spiller også inn. Gjennom hele perioden fra 1988 og framover har det vært mindretallsregjeringer i Norge. Regjeringen får mao. ikke bevilget mer til et formål enn hva det er flertall for på Stortinget. Dette betyr at de faktiske bevilgningene i mange enkeltsaker blir mindre enn om regjeringen hadde hatt rent flertall. Og omvendt kan også bevilgningene i andre saker bli større enn om regjeringen var i flertall.

Hva har ramme-begrensningen for budsjettbehandlingen hatt å si for ytterpartienes forslag? Ingen forslag om store påplusninger eller nedskjæringer i enkeltsaker kommer

¹² Mange saker på statsbudsjettet er relatert til miljøet uten å ha miljø som sitt primære sakfelt. Det kan være saker med svært liten miljøandel, ned mot 10 %. Disse er ikke tatt med i rapporten. De fleste av sakene i vår undersøkelse dreier seg om rene miljøtiltak med en miljøandel på minst 2/3. Men det betyr at ikke nødvendigvis alle sakene vi har med er 100 % miljø saker.

¹³ Slakkere økonomiske tøyer i opposisjon synes i mindre grad å gjelde Ap enn mellompartiene gjennom undersøkelsesperioden.

lenger til avstemming i selve Stortinget, da rammene allerede er vedtatt forut for komitebehandlingen. Dette synes likevel ikke å ha økt "uansvarligheten" ved framsetting av prinsipale forslag i de alternative budsjettoppleggene. I budsjettinnstillingene 2002-2005 er det en blanding av forslag innenfor og utenfor rammene, men stort sett er det ikke vesentlige endringer i de tilfellene partiene går utover fastlagt ramme¹⁴.

Problemstilling B)

For å utfylle bildet fra undersøkelsen av de enkelte partienes bevilgningsforslag i miljø- og utviklingssaker på statsbudsjettet, er også følgende problemstilling tatt med:

Hvilke partier har oftest vært enige om bevilgningene til miljø saker siste fire år, og hvordan har utviklingen vært gjennom hele stortingsperioden 2001-2005?

Komiteinnstillingene viser, som sagt, både forslag innenfor og utenfor rammene. Så denne rapporten tar utgangspunkt i begge typer forslag i vurderingen av hvilke partier som er enige i bevilgningsforslag.

---

¹⁴ I innstillingen 2002-2003 til energi- og miljøkomiteen, for eksempel, foreslo Arbeiderpartiet å bevilge 25 mill. kroner mer enn flertallet til rammeområde 13 Miljø, mens Frp ville kutte 288,7 mill. kroner sammenlignet med den foreslåtte rammen. For periodene 2003-2004 og 2004-2005 ville SV styrke ramme 13 med respektive 550 og 530 millioner kroner. (FRPs og SVs prinsipale forslag er tatt med i tabellene for de respektive periodene.)

5. Brundtlandkommisjonens anbefalinger

Under siteres sentrale anbefalinger fra Brundtlandkommisjonens rapport "Vår felles framtid". Det er lagt vekt på at anbefalingene skal være relevante for norsk politikk på de aktuelle områdene¹⁵. Tallene i parentes refererer til sidetall i den norske utgaven. Navn og nummer på kapitlene/postene viser til statsbudsjettet for 2005. Noen av kapitlene/postene har vært ført opp med andre navn og numre tidligere år.

Drivhuseffekten

Allerede tidlig i rapporten regnes drivhuseffekten opp blant de miljøproblemene som truer med å endre kloden radikalt. For å motvirke global oppvarming tar kommisjonen til orde for fire ulike strategier:

- bedre registrering og vurdering av det som skjer
- utvidet forskning for å vite mer om årsaker, mekanismer og virkninger av ulike fenomener
- utvikling av en internasjonalt omforent politikk for å redusere gassutslipp som skaper problemer
- tilslutning til strategier som er nødvendige for å redusere skade og motvirke klimaendring og stigende havnivå (132)

Kapitler i statsbudsjettet: Utredninger vedrørende miljø, trafiksikkerhet m.v. (kap.1301, post 21), tilskudd til rasjonell og miljøvennlig transport (kap.1301, post 70), riksveginvesteringer (kap. 1320, post 30), tilskudd til kollektivtransport (1330.72), NSB (kap. 1350, 1351), avgift på utvinning av petroleum (5507), CO₂-avgift i petroleumsvirksomheten (kap. 5508, post 70), avgift på bensin (kap.5536, post 76), autodieselavgift (kap.5536, post 77), avgift på mineralolje (kap.5542, post 70), CO₂-avgift på mineralske produkter (kap.5543, post 70) og miljøavgift på klimagassene hydrofluorkarbon og perfluorkarbon (5548, post 70). Klimatiltak i Østersjøområdet (1800.72), og til dels SFT (kap.1441) og omlegging av energibruk og energiproduksjon (kap.1825).

Energi

Kommisjonen slår fast at en sikker og forsvarlig energipolitikk er avgjørende for en bærekraftig utvikling. Forhold som industrialisering, landbruksutvikling og hurtig befolkningsvekst i fattige land øker behovet for energi. Blant kommisjonens anbefalinger for å dempe veksten i det globale energiforbruket finner vi:

"Energiøkonomisering må være spydspissen i en nasjonal energipolitisk strategi for bærekraftig utvikling." (22) "De betydelige omlegginger som er nødvendige i forhold til det nåværende energiforbruksmønster, vil ikke kunne oppnås gjennom markedsmekanismer alene ... Dersom de senere års framgang med hensyn til effektivisering av energiforbruket skal kunne fortsette, vil regjeringene måtte gjøre slik effektivisering til en klar målsetting ved fastsettelse av prisene på energi til forbruker." (22) "Selv om skatt på energi sjelden er innført for å stimulere til utforming og bruk av effektiviseringstiltak, kan dette bli resultatet hvis prisen stiger over et visst nivå." (148) "En bærekraftig energipolitikk medfører tiltak for:

- energieffektivisering og – økonomisering, slik at sløsing med primærressursene reduseres til et minimum
- folks helse, farer for sikkerheten som energikildene innebærer, må erkjennes

¹⁵ Et viktig spørsmål som Brundtlandkommisjonen tok opp var det vestlige forbruksnivået. Kommisjonen sier at: "En bærekraftig global utvikling krever at de som lever i overflod, tilpasser seg en livsstil i samsvar med Jordens økologiske forutsetninger, for eksempel i energiforbruk." (18) "Dyptgripende politiske endringer er nødvendige for å takle industrilandenenes høye forbruksnivå". (51) Men når det gjelder forbruk er det vanskelig å måle partienes innsats på Stortinget, fordi det er så mange faktorer som virker inn: importpriser, innenlandsk prisnivå, lønninger, skatter og avgifter, konkurransedyktighet osv. Vi har derfor valgt å se bort fra dette punktet i undersøkelsen.

- vern av biosfæren og avverging av mer lokale former for forurensning." (127)

Kapitler i statsbudsjettet: Omlegging av energibruk og energiproduksjon (kap. 1825) og energiforskning (kap.1830). Til dels CO₂-avgift (kap. 5508, post 70).

Forurensning

For å beskrive- og forklare forurensningsproblemene legges det i rapporten særlig vekt på den hurtige produksjons- og forbruksveksten i de rike landene etter 2. verdenskrig. Kommisjonen omtaler forurensning bl.a på følgende måte:

"Bærekraftig utvikling forutsetter at de skadelige virkningene på luftkvalitet, vannkvalitet og andre naturelementer reduseres så mye som mulig slik at økosystemenes særegenhet opprettholdes." (44) "Alle stater bør iverksette tiltak som gir en akseptabel luftkvalitet." (134)

"Det er avgjørende at industrien, regjeringen og publikum har klare målsettinger i arbeidet med industriforurensning og ressursforbruk." (161)

Kapitler i statsbudsjettet: Offentlig stiftelse for positiv miljømerking. (862, 70), SFT (kap.1441), tilskudd til kompetanseformidling og informasjon om miljøvennlig produksjon og forbruk (1400, post 73), svovelavgift på mineralske produkter (kap.5543, post 71), avgift på trikloretan (kap. 5547, post 70) og avgift på tetrakloretan (kap. 5547, post 71). Til dels utredninger vedrørende miljø, trafikkssikkerhet m.v. (kap. 1301, post 21), tilskudd til rasjonell og miljøvennlig transport (kap.1301, post 70), riksveginvesteringer (kap. 1320, post 30), NSB (kap. 1350, 1351), skatt og avgift på utvinning av petroleum (5507), avgift på bensin (kap.5536, post 76), autodieselavgift (kap.5536, post 77), avgift på mineralolje (kap.5542, post 70) og CO₂-avgift på mineralske produkter (kap.5543, post 70).

Avfall/gjenbruk

Avfall generelt, og farlig avfall¹⁶ spesielt, medfører forurensningsfare i form av avrenning fra deponier, forurensende gasser fra brenning, og direkte dumping i havet. Kommisjonen har en klar strategi for å minske avfallsproblemet:

"Overordnet politikk må være å redusere mengden avfall og omgjøre en økende mengde til ressurser for bruk og gjenbruk." (166)

Kapitler i statsbudsjettet: Avgift på sluttbehandling av avfall (kap. 5546, post 70), grunnavgift på engangsemballasje for drikkevarer (kap.5559, post 70), miljøavgift på kartong (kap. 5559, post 71), miljøavgift på plast (kap. 5559, post 72), miljøavgift på metall (kap. 5559, post 73) og miljøavgift på glass (kap. 5559, post 74). Til dels SFT (kap.1441).

Landbruk

Kommisjonen betrakter vern av landbruksressursene som en presserende oppgave. Såvel dyrkingsjorda som fiske- og skogressursene er forvaltet feil mange steder i verden. Det trengs derfor en omlegging av produksjonsformene i landbruket:

"En framtidig økning i produktivitet i både utviklede og utviklingsland bør bygge på metoder som kontrollerer bruken av vann og landbrukskjemikalier, og som bruker mer organisk gjødsel og biologiske metoder for bekjemping av skadedyr. Disse alternativene kan bare fremmes ved en landbrukspolitikk som bygger på økologiske realiteter." (51) "Derfor må regjeringene stimulere økt forbruk av organiske plantenæringsstoffer som et tillegg til kjemikalierne. Kontroll av skadedyr må også i større grad baseres på bruk av biologiske metoder." (105)

Kapitler i statsbudsjettet: Miljørettet prosjektarbeid (kap. 1140, post 77) og miljøavgift på plantevernmidler (kap.5545, post 71).¹⁷

---

¹⁶ Tidligere omtalt som "spesialavfall".

Forskning

Betydningen av forskning understrekes bl.a. i forhold til omlegging av energiproduksjonen fra fossile brensler/atomkraft til fornybare kilder:

“Høyeste prioritet må gis til forskning og utvikling av miljømessige og økologisk forsvarlige alternativer.” (22) “Forskning, utvikling og prøveprosjekter bør tilføres nok kapital til å sikre rask utvikling og anvendelse.” (145)

Kapitler i statsbudsjettet: Miljøvernforskning (kap. 1410).

Internasjonalt samarbeid

Kommisjonen ser det som et paradoks at oppslutningen om store internasjonale organisasjoner som FN svekkes i en tid hvor de behøves mer en noen gang:

“Internasjonalt samarbeid blir stadig mer nødvendig for å styre den gjensidige økologiske og økonomiske avhengigheten.” (19)

Kapitler i statsbudsjettet: Internasjonalt samarbeid (kap. 1470) og bistand til ikke-ODA-godkjente land og internasjonale miljøtiltak (kap. 197).

Vern av mangfoldet i naturen

Bevaring av artsmangfoldet er et tema som vies stor plass i rapporten. Av de tiltakene kommisjonen foreslår kan nevnes:

“Det nettverk av vernede områder verden vil trenge i framtiden, betyr at langt større områder må vernes i en eller annen form.” (21) “Det er avgjørende for framtidig utvikling at mangfoldet i levende natur bevares. Planter, dyr og mikroorganismer må bevares i det miljø de er avhengig av for å eksistere.” (113) “...de enkelte regjeringer bør ... stimulere til individuelt, samfunnsmessig og organisasjonsmessig ansvar for bevaring av genreservoarer.” (115) “Myndighetene bør ta stilling til hvor mange flere områder det er nødvendig å verne, spesielt med tanke på hvordan slike områder kan bidra til å nå nasjonale utviklingsmål og sørge for bevaring av genreservoarer.” (123)

Kapitler i statsbudsjettet: Tilskudd til kalking og lokale fiskeformål (1427, post 70), Statens naturoppsyn (kap.1426) og Direktoratet for naturforvaltning (kap.1427 - post 70).

I de neste kapitlene ser vi på regjeringens fire budsjettforslag for perioden 2002-2005 i sakene under hvert av de omtalte områdene, og de enkelte partienes bevilgningsforslag i forhold til faktisk bevilgning over foregående års statsbudsjett. I tabellene for de enkelte partienes bevilgningsforslag vises forslag både i prosent og mill. kroner. Prosenttallet står over kronebeløpet.

---

¹⁷ Statens Landbruksstilsyn (1110) var tidligere oppført her, men tilsynets oppgaver har blitt overført til Mattilsynet som har så mange andre ansvarsoppgaver at budsjettinnstillingen ikke viser hvor mye av bevilgningen som går til postene under tidligere 1110. De er derfor ikke tatt med lenger.

6. Partiene og statsbudsjettet

Alle bevilgninger er i tabellene oppgitt i millioner kroner, med én desimal, mens prosenttallet for endring gjengis i hele tall. Sistnevnte er utregnet på bakgrunn av bevilgningsforslaget slik det er gjengitt i statsbudsjettet og komitéinnstillingene, hvor beløpet ofte oppgis i tusen kroner.

Budsjett 2002 - Regjeringens bevilgningsforslag i miljø saker

Drivhuseffekten

Tabell 6.1.1. Bevilgning over statsbudsjettet for 2001 til miljø saker av betydning for drivhuseffekten, regjeringens forslag til bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2002, samt endring fra 2001 til 2002 i millioner kroner og prosent. Bevilgningen for 2000 er også tatt med for å gjøre det mulig å se flere år i sammenheng.

	Bevilgning 2000 (mill.kr)	Bevilgning 2001 (mill.kr)	Regj.forslag 2002 (mill.kr)	Endring 01-02 (mill. kr.)	Endring i %
Utredninger vedr. miljø m.m. (1301.21)	13,2	9,2	21,6	+ 12,4	+ 135
Tilskudd til rasjonell og miljøvennlig transport (1301.70)	28,9	15,0	7,5	- 7,5	- 50
Riksveginvesteringer (1320.30)*	4154,6	4057,8	4554,6	- 496,8	- 12
NSB (1350-51)	4903,1	4891,7	5554,7	+ 663,0	+ 14
Skatt og avgift på utvinning av petroleum (5507)	-	-	104,0	ny	-
CO ₂ -avgift i petroleumsvirksomhet (5508.70)	3200,0	3100,0	3300,0	+ 200,0	+ 6
Avgift på bensin (5536.76)	1015,0	9091,0	8772,0	- 319,0	- 4
Autodieselavgift (5536.77)	4745,0	4203,0	3930,0	- 273,0	- 6
Avgift på mineralolje (5542.70)	345,0	693,0	890,0	+ 197,0	+ 28
CO ₂ -avg. på mineralske produkter (5543.70)	4325,0	3905,0	3618,0	+ 287,0	+ 7
Avgift på flyging av passasjerer (5580.72)	1180,0	1490,0	555,0	- 935,0	- 63

* Forslag om økning i riksveginvesteringene gis negativt fortegn i vår beregning.

Energi

Tab. 6.1.2. Bevilgning over statsbudsjettet for 2001 til miljøsaker av betydning for energi, regjeringens forslag til bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2002, samt endring fra 2001 til 2002 i millioner kroner og prosent. Bevilgningen for 2000 er også tatt med for å gjøre det mulig å se flere år i sammenheng.

	Bevilgning 2000 (mill.kr)	Bevilgning 2001 (mill.kr)	Regj.forslag 2002 (mill.kr)	Endring 01-02 (mill.kr)	Endring i %
Omlægging av energibruk og energiproduksjon (1825)	340,0	347,2	318,5	- 28,7	- 8
Energiforskning (1830)	196,4	200,2	269,1	+ 68,9	+ 34

Forurensning

Tab. 6.1.3: Bevilgning over statsbudsjettet for 2001 til miljøsaker av betydning for forurensning, regjeringens forslag til bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2002, samt endring fra 2001 til 2002 i millioner kroner og prosent. Bevilgningen for 2000 er også tatt med for å gjøre det mulig å se flere år i sammenheng.

	Bevilgning 2000 (mill.kr)	Bevilgning 2001 (mill.kr)	Regj.forslag 2002 (mill.kr)	Endring 00-01 (mill.kr)	Endring i %
Offentlig stiftelse for miljømerking. (862.70)	2,5	2,4	2,5	+ 0,1	+ 3
Tilskudd til NO _x -tiltak (941.72) ¹⁸	6,5	-	-	-	-
SFT (1441)	581,7	642,4	616,2	+ 26,2	- 4
Informasjon om miljøvennlig produksjon & forbruk (1400.73) ¹⁹	54,6	52,0	36,4	- 15,5	- 30
Statens beredskapsansvar mot akutt forurensning (1443)	92,8	41,9	57,2	+ 15,3	+ 36
Regional og lokal planlegging (1463) ²⁰	68,4	28,9	-	-	-
Svovavgift på mineralske produkter (5543.71)	23,5	171,0	98,0	- 73,0	- 43
Avgift på trikloreten (5547.70)	23,0	23,0	24,0	+ 1,0	+ 4
Avgift på tetrakloreten (5547.71)	15,0	15,0	16,0	+ 1,0	+ 7

¹⁸ Innføres på ny i 2003-2004 under NOX-reduksjonsprogram (907.72).

¹⁹ Miljødata, forurensning og miljøeffektivitet (1442), som fra 2000-2001 også omfatter Lokal Agenda 21 fra 1463, er fjernet i 2001-2002, og ført opp under 1400 hvor 1400,73 dekker tilskudd til kompetanseformidling og informasjon om miljøvennlig produksjon, forbruk og Lokal Agenda.

²⁰ Kapitlet omfatter Lokal Agenda 21 i 2000, men er delvis fjernet i 2001 hvor kun driftutgifter står igjen. Helt fjernet i 2002 og oppført under 1400, 1/21, dvs. budsjettene til Miljøverndepartementet.

Avfall/gjenbruk

Tab. 6.1.4: Bevilgning over statsbudsjettet for 2001 til miljøsaker av betydning for avfall/gjenbruk, regjeringens forslag til bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2002, samt endring fra 2001 til 2002 i millioner kroner og prosent. Bevilgningen for 2000 er også tatt med for å gjøre det mulig å se flere år i sammenheng.

	Bevilgning 2000 (mill.kr)	Bevilgning 2001 (mill.kr)	Regj.forslag 2002 (mill.kr)	Endring 01-02 (mill.kr)	Endring i %
Avgift på sluttbehandling av avfall (5546.70)	523,0	491,0	470,0	- 21,0	- 4
Grunnavgift på engangsemballasje (5559.70)	284,0	339,0	363,0	+ 24,0	+ 7
Miljøavgift på kartong (5559.71)	14,0	15,0	14,0	- 1,0	- 7
Miljøavgift på plast (5559.72)	69,0	72,0	17,0	- 55,0	- 76
Miljøavgift på metall (5559.73)	20,0	21,0	106,0	+ 85,0	+ 405
Miljøavgift på glass (5559.74)	31,0	32,0	51,0	+ 19,0	+ 59

Landbruk

Tab. 6.1.5: Bevilgning over statsbudsjettet for 2001 til miljøsaker av betydning for landbruk, regjeringens forslag til bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2002, samt endring fra 2001 til 2002 i millioner kroner og prosent. Bevilgningen for 2000 er også tatt med for å gjøre det mulig å se flere år i sammenheng.

	Bevilgning 2000 (mill.kr)	Bevilgning 2001 (mill.kr)	Regj.forslag 2002 (mill.kr)	Endring 01-02 (mill.kr)	Endring i %
Statens landbrukstilsyn (1110)	103,7	91,4	116,4	+ 25,0	+ 27
Miljørettet prosjektarbeid i jordbruket (1140.77)	31,2	36,1	35,3	+ 0,8	+ 2
Miljøavgift på plantevernmidler (5545.71)	60,0	60,0	40,0	- 20,0	- 33

Miljøvernforskning

Tab. 6.1.6: Bevilgning over statsbudsjettet for 2001 til miljøvernforskning, regjeringens forslag til bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2002, samt endring fra 2001 til 2002 i millioner kroner og prosent. Bevilgningen for 2000 er også tatt med for å gjøre det mulig å se flere år i sammenheng.

	Bevilgning 2000 (mill.kr)	Bevilgning 2001 (mill.kr)	Regj.forslag 2002 (mill.kr)	Endring 01-02 (mill.kr)	Endring i %
Miljøvernforskning (1410)	221,7	310,9	338,2	+ 27,3	+ 9

Internasjonalt samarbeid

Tab. 6.1.7: Bevilgning over statsbudsjettet for 2001 til miljøsaker av betydning for internasjonalt samarbeid, regjeringens forslag i 2002, og endring fra 2001 til 2002.

	Bevilgning 2000 (mill.kr)	Bevilgning 2001 (mill.kr)	Regj.forslag 2002 (mill.kr)	Endring 01-02 (mill.kr)	Endring i %
Bistand til ikke-ODA godkjente land og nternasjonale miljøtiltak (197) ²¹	278,2	418,7	416,5	- 2,2	- 1
Internasjonale organisasjoner (1400.71) ²²	-	30,9	32,2	+ 1,3	+ 4
Miljøverntiltak i nordområdene (1400.72)	-	8,0	7,0	- 1,0	- 13
Tilskudd til AMAP ²³ (1400.74)	-	2,2	2,2	0,0	0
Internasjonale miljøtiltak og nasjonale energitiltak. (1400.76)	-	7,6	7,1	- 0,5	- 7
Miljøtiltak i nikkilverkene på Kola (1400.78)	-	0,0	170,0	+ 170	-

Vern av mangfoldet i naturen

Tab. 6.1.8: Bevilgning over statsbudsjettet for 2001 til miljøsaker av betydning for vern av mangfoldet i naturen, regjeringens forslag til bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2002, samt endring fra 2001 til 2002 i millioner kroner og prosent. Bevilgningen for 2000 er også tatt med for å gjøre det mulig å se flere år i sammenheng.

	Bevilgning 2000 (mill.kr)	Bevilgning 2001 (mill.kr)	Regj.forslag 2002 (mill.kr)	Endring 01-02 (mill.kr)	Endring i %
Ressurs- og miljøtiltak i skogbruket (1142.76)	23,2	23,2	18,4	- 4,8	- 21
Biomangfold, friluftsliv og kulturminner (1422.1) ²⁴	12,7	10,7	-	-	-
Statens naturoppsyn (1426)	64,1	76,9	91,0	+ 14,0	+ 18
Direktoratet for naturforvaltning (1427-post 70)	156,3	180,6	215,6	+ 35,0	+ 19
Tilsk. til kalking og lokale fiskeform. (1427.70)	110,1	100,2	98,2	- 2,0	- 2

²¹ Het tidligere "Bistand til Sentr.- og Øst-Europa m.m. (197)"

²² Postene 71-78 under kap. 1400 tilhørte tidligere "Internasjonalt samarbeid m.m. (1470)" som fikk bevilget 68,513 mill. kroner i 2000.

²³ Arctic Monitoring and Assessment Programme.

²⁴ Driftutgifter til biomangfold, friluftsliv og kulturminner (1422,1) er fjernet i 2001-2002 og ført opp under kap. 1400 hvor budsjettinnstillingen ikke viser bevilgninger til dette formålet.

Budsjett 2002 – Stortingspartiernes bevilgningsforslag i miljø saker

Drivhuseffekten

Tab. 6.2.1: Stortingspartiernes forslag til bevilgning over statsbudsjettet for 2002 til miljø saker av betydning for drivhuseffekten målt som prosentvis endring i forhold til faktisk bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2001. Bevilgningsforslag i millioner kroner under prosenttallet.

		SV	Ap	Sp	V	KrF	H	Frp
Utredninger vedr. miljø m.m. (1301.21)	%	+ 135	+ 135	+ 135	+ 135	+ 135	+ 135	+ 26
	mill	21,6	21,6	21,6	21,6	21,6	21,6	11,6
Tilskudd til rasjonell og miljøvennlig transport (1301.70)	%	- 20	- 50	- 50	- 50	- 50	- 50	- 67
	mill	12,0	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	5,0
Riksveginvesteringer (1320.30) *	%	- 8	- 13	- 20	- 13	- 13	- 13	- 28
	mill	4326,6	4574,6	4879,5	4565,6	4565,6	4565,6	5179,0
NSB (1350 – 51)	%	+ 16	+ 14	+ 17	+ 13	+ 13	+ 13	- 7
	mill	5696,1	5554,7	5714,7	5539,7	5539,7	5539,7	4541,7
Skatt og avg. på utv. av petrol. (5507) (ny)	%	-	-	-	-	-	-	-
	mill	104,0	104,0	104,0	104,0	104,0	104,0	104,0
CO ₂ -avgift i petroleumsvirks. (5508.70)	%	+ 6	+ 6	+ 6	+ 6	+ 6	+ 6	+ 6
	mill	3300,0	3300,0	3300,0	3300,0	3300,0	3300,0	3300,0
Avgift på bensin (5536.76)	%	- 4	- 4	- 4	- 4	- 4	- 4	- 34
	mill	8772,0	8772,0	8772,0	8772,0	8772,0	8772,0	5983,0
Autodieselavgift (5536.77)	%	- 6	- 6	- 6	- 6	- 6	- 6	- 35
	mill	3930,0	3930,0	3930,0	3930,0	3930,0	3930,0	2730,0
Avgift på mineralolje (5542.70)	%	+ 28	+ 28	+ 26	+ 28	+ 28	+ 28	- 37
	mill	890,0	890,0	872,0	890,0	890,0	890,0	440,0
CO ₂ -avgift på mineralske produkter (5543.70)	%	+ 28	+ 7	+ 7	+ 7	+ 7	+ 7	- 9
	mill	5008,0	3618,0	3618,0	3618,0	3618,0	3618,0	3559,0
Avgift på flyging av passasjerer (5580.72)	%	- 63	11	11	- 63	- 63	- 63	-91
	mill	555,0	1655,0	1655,0	555,0	555,0	555,0	135,0

*Forslag om økning i riksveginvesteringene gis negativt fortegn i vår beregning.

Energi

Tab. 6.2.2: Stortingspartiernes forslag til bevilgning over statsbudsjettet for 2002 til miljø saker av betydning for energi målt som prosentvis endring i forhold til faktisk bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2001.

		SV	Ap	Sp	V	KrF	H	Frp
Omlegging av energibruk og energi produksjon (1825) ²⁵	%	+ 312	- 8	+ 3	- 8	- 8	- 8	- 72
	mill	1432,0	318,5	358,5	318,5	318,5	318,5	96,0
Energiforskning (1830)	%	+ 475	+ 34	+ 34	+ 34	+ 34	+ 34	- 82
	mill	1152,1	269,1	269,1	269,1	269,1	269,1	35,2

Forurensning

Tab. 6.2.3: Stortingspartiernes forslag til bevilgning over statsbudsjettet for 2002 til miljø saker av betydning for forurensning målt som prosentvis endring i forhold til faktisk bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2001.

		SV	Ap	Sp	V	KrF	H	Frp
Offentlig stiftelse for miljømerking. (862, 70)	%	+ 3	+ 3	+ 3	+ 3	+ 3	+ 3	+ 3
	mill	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
SFT (1441)	%	+ 7	- 5	- 3	- 5	- 5	- 5	+ 32
	mill	688,6	613,2	625,6	613,2	613,2	613,2	848,7
Info. om miljøvennlig prod. & forbruk (1400,73)	%	+ 6	- 26	- 25	- 26	- 26	- 26	- 61
	mill	54,9	38,4	38,9	38,4	38,4	38,4	20,0
Miljøovervåking og akutt forurensn. (1443)	%	+ 36	+ 36	+ 36	+ 36	+ 36	+ 36	+ 36
	mill	57,2	57,2	57,2	57,2	57,2	57,2	57,2
Svovelavgift på mineralske produkter (5543.71)	%	- 43	- 43	- 43	- 43	- 43	- 43	- 43
	mill	98,0	98,0	98,0	98,0	98,0	98,0	98,0
Avgift på trikloreten (5547.70)	%	+ 4	+ 4	+ 4	+ 4	+ 4	+ 4	0
	mill	24,0	24,0	24,0	24,0	24,0	24,0	23,0
Avgift på tetrakloreten (5547.71)	%	+ 7	+ 7	+ 7	+ 7	+ 7	+ 7	0
	mill	16,0	16,0	16,0	16,0	16,0	16,0	15,0

²⁵ Sosialistisk Venstreparti vil ha en sterkere satsing på alternative energikilder samt energieffektivisering, og ønsker derfor å øke bevilgningene til ENOVA med 1140 mill. kroner. SV mener at i forhold til den enorme utviklingen vi står overfor når det gjelder omleggingen av energiforbruket, er dette et minimum av hva som er nødvendig. Økningen skal brukes til blant annet realisering av fjernvarmeutbygging og utbygging av toveiskommunikasjonsutstyr til større brukere av energi. Dette begrunnes med at vi i Norge har et effektproblem som SV vil løse gjennom disse tiltakene.

Avfall/gjenbruk

Tab. 6.2.4: Stortingspartiernes forslag til bevilgning over statsbudsjettet for 2002 til miljø saker av betydning for avfall/gjenbruk målt som prosentvis endring i forhold til faktisk bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2001.

		SV	Ap	Sp	V	KrF	H	Frp
Avgift på sluttbehandling av avfall (5546.70)	%	- 4	- 4	- 4	- 4	- 4	4	- 6
	mill	470,0	470,0	470,0	470,0	470,0	470,0	462,0
Grunnavgift på engangs-emballasje (5559.70)	%	+ 7	+ 7	+ 7	+ 7	+ 7	+ 7	+ 5
	mill	363,0	363,0	363,0	363,0	363,0	363,0	357,0
Miljøavgift på kartong (5559.71)	%	- 7	- 7	- 7	- 7	- 7	- 7	- 7
	mill	14,0	14,0	14,0	14,0	14,0	14,0	14,0
Miljøavgift på plast (5559.72)	%	-76	-76	-76	-76	-76	-76	-76
	mill	17,0	17,0	17,0	17,0	17,0	17,0	17,0
Miljøavgift på metall (5559.73)	%	+ 405	+ 405	+ 405	+ 405	+ 405	+ 405	+ 395
	mill	106,0	106,0	106,0	106,0	106,0	106,0	104,0
Miljøavgift på glass (5559.74)	%	+ 59	+ 59	+ 59	+ 59	+ 59	+ 59	+ 56
	mill	51,0	51,0	51,0	51,0	51,0	51,0	50,0

Landbruk

Tab. 6.2.5: Stortingspartiernes forslag til bevilgning over statsbudsjettet for 2002 til miljø saker av betydning for landbruk målt som prosentvis endring i forhold til faktisk bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2001.

		SV	Ap	Sp	V	KrF	H	Frp
Statens landbrukstilsyn (1110)	%	+ 27	+ 27	+ 27	+ 27	+ 27	+ 27	+ 27
	mill	116,4	116,4	116,4	116,4	116,4	116,4	116,4
Miljørettet prosjektarbeid i jordbruket (1140.77)	%	+ 28	0	0	+ 2	+ 2	+ 2	- 49
	mill	46,3	36,3	36,3	35,3	35,3	35,3	18,3
Miljøavgift på plantevernmidler (5545.71)	%	+ 133	- 33	- 33	- 33	- 33	- 33	- 33
	mill	140,0	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0

Forskning

Tab. 6.2.6: Stortingspartiernes forslag til bevilgning over statsbudsjettet for 2002 til miljøvern forskning målt som prosentvis endring i forhold til faktisk bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2001.

		SV	Ap	Sp	V	KrF	H	Frp
Miljøvern forskning (1410) ²⁶	%	+ 16	+ 8	+ 9	+ 8	+ 8	+ 8	- 18
	mill	357,7	337,2	338,2	337,2	337,2	337,2	255,5

²⁶ I budsjettinnstilling nr.9 2001-2002 står A, H, KrF oppført med to forskjellige tall: 337,236 og 337,036

Internasjonalt samarbeid

Tab. 6.2.7: Stortingspartiernes forslag til bevilgning over statsbudsjettet for 2002 til miljø saker av betydning for internasjonalt samarbeid målt som prosentvis endring i forhold til faktisk bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2001.

		SV	Ap	Sp	V	KrF	H	Frp
Bistand til internasjonale miljøtiltak (197)	%	- 1	- 1	- 1	- 1	- 1	- 1	- 37
	mill	416,5	416,5	416,5	416,5	416,5	416,5	262,2
Internasjonale organisasjoner (1400.71)	%	+ 14	+ 4	+ 4	+ 4	+ 4	+ 4	+ 4
	mill	35,2	32,2	32,2	32,2	32,2	32,2	32,2
Miljøverntiltak i nordområdene (1400.72)	%	+ 25	0	0	0	0	0	- 13
	mill	10,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	7,0
Tilskudd til AMAP (1400.74)	%	0	0	0	0	0	0	0
	mill	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2
Støtte til internasjonale miljøtiltak og nasjonale energitiltak (1400.76)	%	+ 73	+ 20	+ 20	+ 20	+ 20	+ 20	- 47
	mill	13,1	9,1	9,1	9,1	9,1	9,1	4,0
Miljøtiltak i nikkilverkene på Kola (1400.78)	%	-	-	-	-	-	-	-
	mill	170,0	170,0	147,9	170,0	170,0	170,0	170,0

Vern av mangfoldet i naturen

Tab. 6.2.8: Stortingspartiernes forslag til bevilgning over statsbudsjettet for 2002 til miljø saker av betydning for vern av mangfoldet i naturen målt som prosentvis endring i forhold til faktisk bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2001.

		SV	Ap	Sp	V	KrF	H	Frp
Ressurs- og miljøtiltak i skogbruket (1142.76)	%	+ 53	+ 1	+ 1	- 21	- 21	- 21	- 33
	mill	35,4	23,4	23,4	18,4	18,4	18,4	15,4
Statens naturoppsyn (1426)	%	+ 17	+ 16	+ 18	+ 16	+ 16	+ 16	- 11
	mill	90,0	89,0	90,8	89,0	89,0	89,0	68,3
Direktoratet for naturforvaltning (1427-post70)	%	+ 30	+ 19	+ 21	+ 19	+ 19	+ 19	+ 2
	mill	234,7	215,6	218,6	215,6	215,6	215,6	184,0
Tilskudd til kalking og lokale fiskeformål (1427.70)	%	+ 12	- 2	0	- 2	- 2	- 2	+ 18
	mill	112,2	98,2	100,2	98,2	98,2	98,2	120,0

Budsjett 2003 - Regjeringens bevilgningsforslag i miljø saker

Drivhuseffekten

Tab. 6.3.1: Bevilgning over statsbudsjettet for 2002 til miljø saker av betydning for drivhuseffekten, regjeringens forslag til bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2003, samt endring fra 2002 til 2003 i millioner kroner og prosent. Bevilgningen for 2001 er også tatt med for å gjøre det mulig å se flere år i sammenheng.

	Bevilgning 2001 (mill.kr)	Bevilgning 2002 (mill.kr)	Regj.forslag 2003 (mill.kr)	Endring 02-03 (mill.kr)	Endring i %
Utredninger vedr. miljø m.m. (1301.21)	9,2	21,6	15,0	- 6,6	- 31
Tilsk. til rasj. Og miljøvennl. transp. (1301.70)	15,0	7,5	4,5	- 3,0	- 40
Riksveginvesteringer (1320.30)*	4057,8	4565,6	4568,4	+ 2,8	- 0,1
Tilsk. til kollektivtransport (1330.72)	-	-	10,0	ny	ny
NSB (1350 – 51)	4891,7	5539,7	5824,4	+ 284,7	+ 5
Skatt og avg. på utv. av petrol. (5507)		104,0	103,3	- 0,7	- 1
CO ₂ -avgift i petroleumsvirks. (5508.70)	3100,0	3300,0	3300,0	0,0	0,0
Avgift på bensin (5536.76)	9091,0	8772,0	8737,0	- 35,0	- 0,4
Autodieselavgift (5536.77)	4230,0	3930,0	3895,0	- 35,0	- 1
Avgift på mineralolje (5542.70)	693,0	890,0	800,0	- 90	- 10
CO ₂ -avgift på mineralske produkter (5543.70)	3905,0	3618,0	3632,0	+ 14	+ 0,4
Avg. hydroflu.- og perfluorkarb. (5548.70)	-	-	90,0	ny	ny
Avgift på flyging av passasjerer (5580.72) ²⁷	1490,0	555,0	-	-	-
Klimatiltak i Østersjøområdet (1800.72)	-	-	8,1	ny	ny

*Forslag om økning i riksveginvesteringene gis negativt fortegn i vår beregning.

²⁷ Opphørte fra og med 2003-budsjettet.

Energi

Tab. 6.3.2: Bevilgning over statsbudsjettet for 2002 til miljøsaker av betydning for energi, regjeringens forslag til bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2003, samt endring fra 2002 til 2003 i millioner kroner og prosent. Bevilgningen for 2001 er også tatt med for å gjøre det mulig å se flere år i sammenheng.

	Bevilgning 2001 (mill.kr)	Bevilgning 2002 (mill.kr)	Regj.forslag 2003 (mill.kr)	Endring 02-03 (mill.kr)	Endring i %
Omlegging av energibruk og energiproduksjon (1825)	347,2	318,5	318,0	- 0,5	0
Energiforskning (1830)	200,2	269,1	304,7	+ 35,6	+ 13

Forurensning

Tab. 6.3.3: Bevilgning over statsbudsjettet for 2003 til miljøsaker av betydning for forurensning, regjeringens forslag til bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2002, samt endring fra 2002 til 2003 i millioner kroner og prosent. Bevilgningen for 2001 er også tatt med for å gjøre det mulig å se flere år i sammenheng.

	Bevilgning 2001 (mill.kr)	Bevilgning 2002 (mill.kr)	Regj.forslag 2003 (mill.kr)	Endring 02-03 (mill.kr)	Endring i %
Offentlig stiftelse for miljømerking. (862, 70)	2,4	2,5	3,8	+ 1,3	+ 53
SFT (1441)	642,4	613,2	605,7	- 7,5	- 1
Info. om miljøvennlig prod & forbr. (1400,73)	51,9	38,4	33,4	- 5,0	- 13
Statens beredskap. mot akutt forurens. (1443) ²⁸	41,9	57,2	-	-	-
Svovelavgift på mineralske prod. (5543.71)	171,0	98,0	86,0	12,0	-12
Avgift på trikloreten (5547.70)	23,0	24,0	4,0	20,0	-83
Avgift på tetrakloreten (5547.71)	15,0	16,0	2,0	14,0	-88

²⁸ Fra 1. januar tok Kystverket over det statlige ansvaret for akutt beredskap mot forurensning. Derfor er det ikke mulig å følge bevilgningene under dette kap. videre.

Avfall/gjenbruk

Tab. 6.3.4: Bevilgning over statsbudsjettet for 2003 til miljøsaker av betydning for avfall/gjenbruk, regjeringens forslag til bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2002, samt endring fra 2002 til 2003 i millioner kroner og prosent. Bevilgningen for 2001 er også tatt med for å gjøre det mulig å se flere år i sammenheng.

	Bevilgning 2001 (mill.kr)	Bevilgning 2002 (mill.kr)	Regj.forslag 2003 (mill.kr)	Endring 02-03 (mill.kr)	Endring i %
Avgift på sluttbehandling av avfall (5546.70)	491,0	470,0	560,0	+ 90,0	+ 19
Grunnavgift på engangsemballasje (5559.70)	339,0	363,0	421,0	+ 58,0	+ 16
Miljøavgift på kartong (5559.71)	15,0	14,0	17,0	+ 3,0	+ 21
Miljøavgift på plast (5559.72)	72,0	17,0	32,0	+ 15,0	+ 88
Miljøavgift på metall (5559.73)	21,0	106,0	91,0	- 15,0	- 14
Miljøavgift på glass (5559.74)	32,0	51,0	44,0	- 7,0	- 14

Landbruk

Tab. 6.3.5: Bevilgning over statsbudsjettet for 2002 til miljøsaker av betydning for landbruk, regjeringens forslag til bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2003, samt endring fra 2002 til 2003 i millioner kroner og prosent. Bevilgningen for 2001 er også tatt med for å gjøre det mulig å se flere år i sammenheng.

	Bevilgning 2001 (mill.kr)	Bevilgning 2002 (mill.kr)	Regj.forslag 2003 (mill.kr)	Endring 02-03 (mill.kr)	Endring i %
Statens landbrukstilsyn (1110)	91,4	116,4	105,7	- 10,8	- 9
Miljørettet prosjektarbeid i jordbr. (1140.77)	36,1	35,3	35,9	+ 0,6	+ 2
Miljøavgift på plantevernmidler (5545.71)	60,0	40,0	40,0	0,0	0

Miljøvernforskning

Tab. 6.3.6: Bevilgning over statsbudsjettet for 2002 til miljøvernforskning, regjeringens forslag til bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2003, samt endring fra 2002 til 2003 i millioner kroner og prosent. Bevilgningen for 2001 er også tatt med for å gjøre det mulig å se flere år i sammenheng.

	Bevilgning 2001 (mill.kr)	Bevilgning 2002 (mill.kr)	Regj.forslag 2003 (mill.kr)	Endring 02-03 (mill.kr)	Endring i %
Miljøvernforskning (1410)	310,9	337,2	344,9	+ 7,7	+ 2

Internasjonalt samarbeid

Tab. 6.3.7: Bevilgning over statsbudsjettet for 2002 til miljøsaker av betydning for internasjonalt samarbeid, regjeringens forslag til bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2003, samt endring fra 2002 til 2003 i millioner kroner og prosent. Bevilgningen for 2001 er også tatt med for å gjøre det mulig å se flere år i sammenheng.

	Bevilgning 2001 (mill.kr)	Bevilgning 2002 (mill.kr)	Regj.forslag 2003 (mill.kr)	Endring 02-03 (mill.kr.)	Endring i %
Bistand til internasjonale miljøtiltak (197)	418,7	416,5	390,5	- 26,0	- 6
Internasjonale organisasjoner (1400.71) ²⁹	30,9	32,2	33,3	+ 1,2	+ 4
Miljøverntiltak i nordområdene (1400.72)	8,0	8,0	7,0	- 1	- 13
Tilskudd til AMAP (1400.74)	2,2	2,2	2,2	0,0	0
Internasj. miljøtilt. og nasj. energitilt. (1400.76)	7,6	9,1	5,4	- 3,7	- 41
Miljøtiltak i nikkilverkene på Kola (1400.78)	0	170,0	109,8	- 60,2	- 35

Vern av mangfoldet i naturen

Tab. 6.3.8: Bevilgning over statsbudsjettet for 2002 til miljøsaker av betydning for vern av mangfoldet i naturen, regjeringens forslag til bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2003, samt endring fra 2002 til 2003 i millioner kroner og prosent. Bevilgningen for 2001 er også tatt med for å gjøre det mulig å se flere år i sammenheng.

	Bevilgning 2001 (mill.kr)	Bevilgning 2002 (mill.kr)	Regj.forslag 2003 (mill.kr)	Endring 02-03 (mill.kr.)	Endring i %
Miljø- og næringstilt. i skogbruket (1142.76)	23,2	18,4	18,7	+ 0,3	+ 2
Statens naturoppsyn (1426)	76,9	89,0	87,7	- 1,3	- 1
Direktoratet for naturforvaltning (1427-post 70)	180,6	215,6	261,1	+ 45,5	+ 21
Tilsk. til kalking og lok. fiskeform. (1427.70)	100,2	98,2	98,2	0,0	0

²⁹ Postene 71-78 under kap. 1400 tilhørte tidligere "Internasjonalt samarbeid m.m. (1470)" som fikk bevilget 68,513 mill. kroner i 2000.

Budsjett 2003 - Stortingspartiernes bevilgningsforslag i miljøsaker

Drivhuseffekten

Tab. 6.4.1: Stortingspartiernes forslag til bevilgning over statsbudsjettet for 2003 til miljøsaker av betydning for drivhuseffekten målt som prosentvis endring i forhold til faktisk bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2002.

		SV	Ap	Sp	V	KrF	H	Frp
Utredninger vedr. miljø m.m. (1301.21)	%	- 31	- 31	- 31	- 31	- 31	- 31	- 77
	mill	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	5,0
Tilsk. til rasj. og miljøvennl. transp. (1301.70)	%	+ 93	- 40	- 40	- 40	- 40	- 40	- 80
	mill	14,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	1,5
Riksveginvesteringer (1320.30) *	%	+ 14	- 3	- 10	- 4	- 4	- 4	- 44
	mill	3941,8	4683,4	5038,4	4728,4	4728,4	4728,4	6568,4
Tilsk. til kollektivtransport (1330.72) (ny)	%	-	-	-	-	-	-	-
	mill	180,0	60,0	40,0	10,0	10,0	10,0	0
NSB (1350 – 51)	%	+ 11	+ 5	+ 8	+ 5	+ 5	+ 5	- 25
	mill	6137,4	5824,4	5984,4	5824,4	5824,4	5824,4	4172,8
Skatt og avg. på utv. av petrol. (5507)	%	0	- 1	- 1	- 1	- 1	- 1	- 1
	mill	103,6	103,3	103,3	103,3	103,3	103,3	103,3
CO ₂ -avgift i petroleumsvirks. (5508.70)	%	0	0	0	0	0	0	- 2
	mill	3300,0	3300,0	3300,0	3300,0	3300,0	3300,0	3240,0
Avgift på bensin (5536.76)	%	- 0,4	- 0,4	- 0,4	- 0,4	- 0,4	- 0,4	- 34
	mill	8737,0	8737,0	8737,0	8737,0	8737,0	8737,0	5815,0
Autodieselavgift (5536.77)	%	- 1	- 1	- 1	- 1	- 1	- 1	- 18
	mill	3895,0	3895,0	3895,0	3895,0	3895,0	3895,0	3233,0
Avgift på mineralolje (5542.70)	%	- 10	- 10	- 10	- 10	- 10,0	- 10	- 87
	mill	800,0	800,0	800,0	800,0	800,0	800,0	116,0
CO ₂ -avgift på mineralske produkter (5543.70)	%	+ 41	+ 0,4	+ 0,4	+ 0,4	+ 0,4	+ 0,4	- 1
	mill	5092,0	3632,0	3632,0	3632,0	3632,0	3632,0	3564,0
Avg. hydrofluor- og perfluor-karbon (5548.70) (ny)	%	-	-	-	-	-	-	-
	mill	90,0	0,0	90,0	90,0	90,0	90,0	0,0
Klimatiltak i Østersjøomr. (1800.72) (ny)	%	-	-	-	-	-	-	-
	mill	8,1	8,1	8,1	8,1	8,1	8,1	8,1

*Forslag om økning i riksveginvesteringene gis negativt fortegn i vår beregning.

Energi

Tab. 6.4.2: Stortingens partienes forslag til bevilgning over statsbudsjettet for 2003 til miljø saker av betydning for energi målt som prosentvis endring i forhold til faktisk bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2002.

		SV	Ap	Sp	V	KrF	H	Frp
Omlegging av energibruk og energipr. (1825) ³⁰	%	+ 884	+ 5	+ 90	+ 5	+ 5	+ 5	+ 5
	mill	+ 3135,5	334,0	604,0	334,0	334,0	334,0	334,0
Energiforskning (1830)	%	+ 236	- 3	+ 32	- 3	- 3	- 3	- 3
	mill	904,7	259,7	354,7	259,7	259,7	259,7	259,7

Forurensning

Tab. 6.4.3: Stortingens partienes forslag til bevilgning over statsbudsjettet for 2003 til miljø saker av betydning for forurensning målt som prosentvis endring i forhold til faktisk bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2002.

		SV	Ap	Sp	V	KrF	H	Frp
Offentlig stiftelse for miljømerking. (862, 70)	%	+ 53	+ 53	+ 53	+ 53	+ 53	+ 53	+ 53
	mill	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8
SFT (1441)	%	+ 18	- 10	- 8	- 0,3	-0,3	-0,3	-0,3
	mill	720,8	557,4	566,4	611,4	611,4	611,4	611,4
Info. om miljøvennlig prod & forbr. (1400,73)	%	+ 39	0	0	- 13	- 13	- 13	- 13
	mill	53,4	38,4	38,4	33,4	33,4	33,4	33,4
Svovelavgift på mineralske prod. (5543.71)	%	- 12	- 12	- 12	- 12	- 12	- 12	- 12
	mill	86,0	86,0	86,0	86,0	86,0	86,0	86,0
Avgift på trikloreten (5547.70)	%	- 83	- 83	- 83	- 83	- 83	- 83	- 83
	mill	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
Avgift på tetrakloreten (5547.71)	%	- 88	- 88	- 88	- 88	- 88	- 88	- 88
	mill	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0

³⁰ SVs økning dreier seg hovedsakelig om 1229 mill. kroner i overføring til energifondet, 886,5 mill kroner til klimaforskning, 500 mill. kroner til bioenergiselskap, og 300 mill. kroner til Nasjonal Agenda 21.

Avfall/gjenbruk

Tab. 6.4.4: Stortingspartiernes forslag til bevilgning over statsbudsjettet for 2003 til miljø saker av betydning for avfall/gjenbruk målt som prosentvis endring i forhold til faktisk bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2002.

		SV	Ap	Sp	V	KrF	H	Frp
Avgift på sluttbehandling av avfall (5546.70)	%	+ 5	+ 19	+ 19	+ 19	+ 19	+ 19	+ 3
	mill	495,0	560,0	560,0	560,0	560,0	560,0	485,0
Grunnavgift på engangsemballasje (5559.70)	%	+ 16	+ 14	+ 16	+ 16	+ 16	+ 16	+ 14
	mill	421,0	414	421,0	421,0	421,0	421,0	413
Miljøavgift på kartong (5559.71)	%	+ 21	+ 21	+ 21	+ 21	+ 21	+ 21	+ 21
	mill	17,0	17,0	17,0	17,0	17,0	17,0	17,0
Miljøavgift på plast (5559.72)	%	+ 88	+ 88	+ 88	+ 88	+ 88	+ 88	+ 82
	mill	32,0	32,0	32,0	32,0	32,0	32,0	31,0
Miljøavgift på metall (5559.73)	%	- 14	- 14	- 14	- 14	- 14	- 14	- 16
	mill	91,0	91,0	91,0	91,0	91,0	91,0	89,0
Miljøavgift på glass (5559.74)	%	- 14	- 14	- 14	- 14	- 14	- 14	- 16
	mill	44,0	44,0	44,0	44,0	44,0	44,0	43,0

Landbruk

Tab. 6.4.5: Stortingspartiernes forslag til bevilgning over statsbudsjettet for 2003 til miljø saker av betydning for landbruk målt som prosentvis endring i forhold til faktisk bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2002.

		SV	Ap	Sp	V	KrF	H	Frp
Statens landbrukstilsyn (1110)	%	- 2	- 9	- 9	- 9	- 9	- 9	- 9
	mill	113,7	105,7	105,7	105,7	105,7	105,7	105,7
Miljørettet prosjektarbeid i jordbruket (1140.77)	%	+ 2	+ 2	+ 2	+ 2	+ 2	+ 2	- 49
	mill	35,9	35,9	35,9	35,9	35,9	35,9	17,9
Miljøavgift på plantevernmidler (5545.71)	%	+ 250	0	0	0	0	0	0
	mill	140,0	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0

Forskning

Tab. 6.4.6: Stortingspartiernes forslag til bevilgning over statsbudsjettet for 2003 til miljøvern forskning målt som prosentvis endring i forhold til faktisk bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2002.

		SV	Ap	Sp	V	KrF	H	Frp
Miljøvern forskning (1410)	%	+ 7	+ 2	+ 2	- 2	- 2	- 2	- 2
	mill	361,9	343,9	344,9	329,9	329,9	329,9	329,9

Internasjonalt samarbeid

Tab. 6.4.7: Stortingspartiernes forslag til bevilgning over statsbudsjettet for 2003 til miljø saker av betydning for internasjonalt samarbeid målt som prosentvis endring i forhold til faktisk bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2002.

		SV	Ap	Sp	V	KrF	H	Frp
Bistand til internasjonale miljøtiltak (197)	%	- 6	- 2	- 13	- 13	- 13	- 13	- 13
	mill	390,5	409,5	360,5	360,5	360,5	360,5	360,5
Internasjonale organisasjoner (1400.71)	%	+ 4	+ 4	+ 4	+ 4	+ 4	+ 4	+ 4
	mill	33,3	33,3	33,3	33,3	33,3	33,3	33,3
Miljøverntiltak i nordområdene (1400.72)	%	- 13	0	- 13	- 13	- 13	- 13	- 13
	mill	7,0	8,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0
Tilskudd til AMAP (1400.74)	%	0	0	0	0	0	0	0
	mill	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2
Støtte til internasjonale miljøtiltak og nasjonale energitiltak (1400.76)	%	- 41	- 41	- 41	- 41	- 41	- 41	- 41
	mill	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4
Miljøtiltak i nikkilverkene på Kola (1400.78)	%	- 32	- 35	- 35	- 35	- 35	- 35	- 35
	mill	114,8	109,8	109,8	109,8	109,8	109,8	109,8

Vern av mangfoldet i naturen

Tab. 6.4.8: Stortingspartiernes forslag til bevilgning over statsbudsjettet for 2003 til miljø saker av betydning for vern av mangfoldet i naturen målt som prosentvis endring i forhold til faktisk bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2002.

		SV	Ap	Sp	V	KrF	H	Frp
Miljø- og næringstiltak i skogbruket (1142.76)	%	+ 2	+ 2	+ 2	+ 2	+ 2	+ 2	- 53
	mill	18,7	18,7	18,7	18,7	18,7	18,7	8,7
Statens naturoppsyn (1426)	%	+ 8	+ 1	+ 6	- 1	- 1	- 1	- 1
	mill	95,7	89,7	94,0	87,7	87,7	87,7	87,7
Direktoratet for naturforvaltning (1427 – post 70)	%	+ 30	+ 25	+ 28	+ 23	+ 23	+ 23	+ 23
	mill	280,1	269,3	276,1	264,8	264,8	264,8	264,8
Tilskudd til kalking og lok. fiskeformål (1427.70)	%	+ 14	0	+ 5	0	0	0	0
	mill	112,2	98,2	103,2	98,2	98,2	98,2	98,2

Budsjett 2004 - Regjeringens bevilgningsforslag i miljø saker

Drivhuseffekten

Tab. 6.5..1: Bevilgning over statsbudsjettet for 2003 til miljø saker av betydning for drivhuseffekten, regjeringens forslag til bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2004, samt endring fra 2003 til 2004 i millioner kroner og prosent. Bevilgningen for 2002 er også tatt med for å gjøre det mulig å se flere år i sammenheng.

	Bevilgning 2002 (mill.kr)	Bevilgning 2003 (mill.kr)	Regj.forslag 2004 (mill.kr)	Endring 03-04 (mill.kr)	Endring i %
Utredninger vedr. miljø m.m. (1301.21)	21,6	15,0	15,5	+ 0,5	+ 3
Tilskudd. til rasjonell og miljøvennlig transport (1301.70)	7,5	4,5	6,2	+ 1,7	+ 38
Riksveginvesteringer (1320.30)*	4565,6	4728,4	4293,2	+ 435,2	+ 9
Tilskudd til kollektivtransport (1330.60)	-	10,0	110,4	+ 100,4	+ 962
NSB (1350 – 51)	5539,7	5824,4	6220,6	+ 396,2	+ 7
Skatt og avgift på utvinning av petroleum (5507)	104,0	103,3	80,7	- 22,6	- 22
CO ₂ -avgift i petroleumsvirksomhet (5508.70)	3300,0	3300,0	3600,0	+ 300,0	+ 9
Avgift på bensin (5536.76)	8772,0	8737,0	9070,0	+ 333,0	+ 4
Autodieselavgift (5536.77)	3930,0	3895,0	4535,0	+ 640,0	+ 16
Avgift på mineralolje (5542.70)	890,0	800,0	886,0	+ 86,0	+ 11
CO ₂ -avgift på mineralske produkter (5543.70)	3618,0	3632,0	4208,0	+ 576,0	+ 16
Avgift hydrofluorkarbon- og perfluorkarbon (5548.70)	-	90,0	63,0	- 27,0	- 30
Klimatiltak i Østersjøområdet (1800.72)	-	8,1	8,1	0,0	0

*Forslag om økning i riksveginvesteringene gis negativt fortegn i vår beregning.

Regjeringen styrket kollektivtransporten med til sammen om lag 1 mrd. kroner i økte bevilgninger og reduserte avgifter i 2004. Bevilgningene til kollektivtiltak økte med 574 mill. kroner i Regjeringens budsjettforslag. I tillegg sa Regjeringen at forslaget om å innføre 6 % moms for persontransporttjenester vil innebære en vesentlig gevinst for transportselskapene, anslått til om lag 500 mill. kroner på årsbasis og 330 mill. kroner for 2004. Forslaget om å frita produksjonsvirksomhet fra el-avgift vil gi ytterligere reduserte kostnader for tog, t-bane og trikk med om lag 70 mill. kroner pr. år. Regjeringen bevilget mer penger til tograbatt for studenter, og det ble lagt til grunn at NSB året etter skulle opprettholde drift av nattog på alle daværende nattogstrekninger. Regjeringspartiene uttalte at deres budsjettforslag innebærer et historisk høyt investeringsbudsjett for jernbanen.

Det kommer ikke frem i tabellen, men tilskudd til vegsektoren økte med nesten 600 mill. kroner til 12,7 mrd. kroner i Regjeringens forslag. Regjeringen har i sitt forslag til vegbudsjett spesielt prioritert kollektivtrafikktiltak, trafikkikkerhet og tiltak for å oppfylle grenseverdiforskriften for støy. Til forskjell fra riksveginvesteringer (se debatten s. 16) kan støyreduksjon og støtte til kollektivtrafikken regnes som positive miljøtiltak.

Alle avgifter økte med 4-16 prosent.³¹

Energi

Tab. 6.5.2: Bevilgning over statsbudsjettet for 2003 til miljøsaker av betydning for energi, regjeringens forslag til bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2004, samt endring fra 2003 til 2004 i millioner kroner og prosent. Bevilgningen for 2002 er også tatt med for å gjøre det mulig å se flere år i sammenheng.

	Bevilgning 2002 (mill.kr)	Bevilgning 2003 (mill.kr)	Regj.forslag 2004 (mill.kr)	Endring 03-04 (mill.kr)	Endring i %
Omlagging av energibruk og energiproduksjon (1825)	318,5	334,0	161,0	- 173,0	- 52
Energiforskning (1830)	269,1	259,7	321,4	+ 61,7	+ 24

Det ble foreslått bevilget 161,0 mill. kroner under kap. 1825 for 2004, som er en reduksjon på 51,8 % i forhold til 2003. Departementet viste til at Energifondet finansieres dels over statsbudsjettet og dels gjennom et påslag på nettarriffen for uttak av kraft i distribusjonsnett. Påslaget på nettarriffen økte i 2004 fra 0,3 til 0,8 øre/kWh. Det vil øke inntektene fra påslaget fra om lag 190 mill. kroner i 2003 til om lag 460 mill. kroner i 2004 (520 mill. kroner på årsbasis, da siste termin for 2004 først vil bli innbetalt i 2005). For 2004 ble det foreslått bevilget 130 mill. kroner i overføring til Energifondet over statsbudsjettet, en reduksjon på 149 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2003.³² De ble beregnet at de samlede overføringene til Energifondet i 2004 vil være på om lag 600 mill. kroner. I tillegg var det forventet renteinntekter til fondet på om lag 10 mill. kroner i 2004. Økt innbetaling til Energifondet ble dermed beregnet fra om lag 470 mill. kroner i 2003 til om lag 600 mill. kroner i 2004.

SV påpekte at Enova er underfinansiert i forhold til målene om energiomlegging som er satt av Stortinget og spesielt i forhold til omleggingspotensialet og -behovet. Partiet understreket at disse målene på ingen måte er tilstrekkelige sett i forhold til Norges behov for omlegging av energimarkedet. Med dette som bakgrunn økte SV overføringen til Energifondet under kap. 1825 post 50 med 649 mill. kroner.

I forbindelse med Regjeringens arbeid med Nasjonal Agenda 21 viste SV til sitt alternative budsjett, kap. 1825 post 60, hvor det ble foreslått å øke denne med 100 mill. kroner, fordi det innebærer økte ressurser til kommunal energiomlegging og økte andeler infrastruktur for fornybar energi.

Ap, SV og Sp var bekymret for en stopp i vindkraftutbygging i Norge. De mente at dette både ville være ødeleggende for bransjen og skape usikkerhet rundt den nasjonale måloppnåelsen. I statsbudsjettet for 2003 ble støtten til vindkraftutbygging redusert fra ca 25 % til under 10 %.

³¹ Kommentarene er hentet fra budsjettinnstillingene, samt departementenes tilrådninger i noen få tilfeller. Hvis det ikke er en kommentar under en tabell, så betyr det bare at partiene ikke har kommentert kapitlene og postene.

³² Saldert budsjett må ikke forveksles med faktisk bevilgning over statsbudsjettet. Sistnevnte kommer frem av komiteenes tilrådninger i budsjettinnstillingene. I denne rapporten er det disse, og ikke saldert budsjett, som er utgangspunktet for å regne ut endringer fra fjoråret.

Forurensning

Tab. 6.5.3: Bevilgning over statsbudsjettet for 2003 til miljøsaker av betydning for forurensning, regjeringens forslag til bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2004, samt endring fra 2003 til 2004 i millioner kroner og prosent. Bevilgningen for 2002 er også tatt med for å gjøre det mulig å se flere år i sammenheng.

	Bevilgning 2002 (mill.kr)	Bevilgning 2003 (mill.kr)	Regj.forslag 2004 (mill.kr)	Endring 03-04 (mill.kr)	Endring i %
Offentlig stiftelse for miljømerking. (862, 70)	2,5	3,8	3,8	0,0	0
NOX-reduksjonsprogram (907.72)	-	-	10	0,0	0
SFT (1441)	613,2	610,4	615,8	+ 5,4	+ 1
Info. om miljøvennlig prod & forbr. (1400,73)	38,4	33,4	26,7	- 6,7	- 20
Svovelavgift på mineralske prod. (5543.71)	98,0	86,0	103,0	+ 17,0	+ 20
Avgift på trikloreten (5547.70)	24,0	4,0	4,0	0,0	0
Avgift på tetrakloreten (5547.71)	16,0	2,0	2,0	0,0	0

NOX-reduksjonsprogram (907.72) ble gjeninnført.

Lokal Agenda ble fjernet fra post 1400.73. Men SV var fornøyd med at nasjonalbudsjettet for første gang inneholder en Nasjonal handlingsplan for bærekraftig utvikling. 13 år etter Rio er Norges Nasjonal Agenda 21 på plass. SV mente at Nasjonal Agenda 21 skulle bygge videre på LA21-arbeidet i kommunene.

Frp viste til at det har vært en gjennomgang av tilskuddordningen i 2003 som avdekket at det er fullt mulig å redusere post 1400.73.

Ellers var det ikke store endringer siden 2003, bortsett fra svovelavgiften som økte med 20 prosent.

Avfall/gjenbruk

Tab. 6.5.4: Bevilgning over statsbudsjettet for 2003 til miljøsaker av betydning for avfall/gjenbruk, regjeringens forslag til bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2004, samt endring fra 2003 til 2004 i millioner kroner og prosent. Bevilgningen for 2002 er også tatt med for å gjøre det mulig å se flere år i sammenheng.

	Bevilgning 2002 (mill.kr)	Bevilgning 2003 (mill.kr)	Regj.forslag 2004 (mill.kr)	Endring 03-04 (mill.kr)	Endring i %
Avgift på sluttbehandling av avfall (5546.70)	470,0	560,0	569,0	+ 9,0	+ 2
Grunnavgift på engangsemballasje (5559.70)	363,0	421,0	527,0	+ 106,0	+ 25
Miljøavgift på kartong (5559.71)	14,0	17,0	19,0	+ 2,0	+ 12
Miljøavgift på plast (5559.72)	17,0	32,0	77,0	+ 45,0	+ 141
Miljøavgift på metall (5559.73)	106,0	91,0	86,0	- 5,0	- 5
Miljøavgift på glass (5559.74)	51,0	44,0	82,0	+ 38,0	+ 86

Landbruk

Tab. 6.5.5: Bevilgning over statsbudsjettet for 2003 til miljøsaker av betydning for landbruk, regjeringens forslag til bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2004, samt endring fra 2003 til 2004 i millioner kroner og prosent. Bevilgningen for 2002 er også tatt med for å gjøre det mulig å se flere år i sammenheng.

	Bevilgning 2002 (mill.kr)	Bevilgning 2003 (mill.kr)	Regj.forslag 2004 (mill.kr)	Endring 03-04 (mill.kr)	Endring i %
Mattilsynet (115) ³³	116,4	105,7	-	-	-
Miljørettet prosjektarbeid i landbruket (1144.77) ³⁴	35,3	35,9	10,3	- 25,6	- 71
Miljøavgift på plantevernmidler (5545.71)	40,0	40,0	40,0	0,0	0

Miljøvernforskning

Tab. 6.5.6: Bevilgning over statsbudsjettet for 2003 til miljøvernforskning, regjeringens forslag til bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2004, samt endring fra 2003 til 2004 i millioner kroner og prosent. Bevilgningen for 2002 er også tatt med for å gjøre det mulig å se flere år i sammenheng.

	Bevilgning 2002 (mill.kr)	Bevilgning 2003 (mill.kr)	Regj.forslag 2004 (mill.kr)	Endring 03-04 (mill.kr)	Endring i %
Miljøvernforskning (1410)	337,2	329,9	326,4	-3,5	- 1

Regjeringen sa at den vektla behovet for kartlegging og overvåking som identifiserer og verdsetter det biologiske mangfoldet. Likevel ble det foreslått å fjerne post 60 som har gått til dette formålet.

Internasjonalt samarbeid

Tab. 6.5.7: Bevilgning over statsbudsjettet for 2003 til miljøsaker av betydning for internasjonalt samarbeid, regjeringens forslag til bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2004, samt endring fra 2003 til 2004 i millioner kroner og prosent. Bevilgningen for 2002 er også tatt med for å gjøre det mulig å se flere år i sammenheng.

	Bevilgning 2002 (mill.kr)	Bevilgning 2003 (mill.kr)	Regj.forslag 2004 (mill.kr)	Endring 03-04 (mill.kr.)	Endring i %
Bistand til internasjonale miljøtiltak (197)	416,5	360,5	267,9	- 92,6	- 26
Internasjonale organisasjoner (1400.71)	32,2	33,3	33,5	+ 0,1	0
Miljøverntiltak i nordområdene (1400.72)	8,0	7,0	7,0	0,0	0
Tilskudd til AMAP (1400.74)	2,2	2,2	2,2	0,0	0

³³ I 2004 ble Statens landbruksstilsyn (1110) overført til Mattilsynet (1115) hvor det er så mange bevilgninger til andre formål at det ikke er mulig å vurdere regjeringspartienes bevilgning til det som tidligere gikk under Statens Landbruksstilsyn.

³⁴ Har skiftet postnr. fra 1140.77.

Nasjonale og internasj. miljøtilt. (1400.76)	9,1	5,4	8,4	+ 3,0	+ 56
Miljøtiltak i nikkilverkene på Kola (1400.78)	170,0	109,8	-	-	-

I sin kommentar til kap. 197 viser utenrikskomiteen til utenriksdepartementets tilrådning i St. prp. 1 (2003-2004) som opplyser at under Handlingsplanen for atomsaker videreføres samarbeidet med Russland om atomsikkerhet i nordområdene, med vekt på prosjekter som er viktig også fra et ikke-spredningsperspektiv, i tillegg til miljøperspektivet. I forbindelse med prosjektsamarbeidet med Russland/SUS, blir det understreket at innsatsen må sees i lys av det norske formannskapet i Barentsrådet i den kommende periode. Økonomisk utvikling, miljøspørsmål, utvikling av menneskelige ressurser, styrket regional samhandling og harmonisering er aktuelle områder å satse på. Nye satsingsområder i regionen er samarbeid mellom redningstjenestene, samt innsats mot handel med kvinner og barn. I det regionale Barentssamarbeidet vil utvikling av næringslivet bli gitt prioritet.

Høyre og KrF sa at på grunn av redusert fremdrift i prosjektet ville det ikke bli ført opp tilskudd til modernisering av nikkilverket på Kola (kap.1400.78).

Vern av mangfoldet i naturen

Tab. 4.3.8: Bevilgning over statsbudsjettet for 2003 til miljø saker av betydning for vern av mangfoldet i naturen, regjeringens forslag til bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2004, samt endring fra 2003 til 2004 i millioner kroner og prosent. Bevilgningen for 2002 er også tatt med for å gjøre det mulig å se flere år i sammenheng.

	Bevilgning 2002 (mill.kr)	Bevilgning 2003 (mill.kr)	Regj.forslag 2004 (mill.kr)	Endring 03-04 (mill.kr.)	Endring i %
Miljø- og næringstil. i skogbruket (1142.76)	18,4	18,7	-	-	-
Statens naturoppsyn (1426)	89,0	87,7	92,8	+ 5,2	+ 6
Direktoratet for naturforvaltning (1427- post 70)	215,6	264,8	285,0	+ 20,3	+ 8
Tilsk. til kalking og lok. fiskeform. (1427.70)	98,2	98,2	83,2	- 15,0	- 15

Miljø- og næringstiltak i skogbruket (1142.76) ble fjernet. Under samme post er nå oppført "Industrialisering av bioenergi".

Post 70, dvs. tilskudd til naturoppsyn, ble fjernet i kap. 1426 for Statens naturoppsyn. Likevel sa energi- og miljøkomiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Frp, KrF og Sp at Regjeringen prioriterte vern høyt, og at den hadde opprettet mange nye - og utvidet flere eksisterende - verneområder.

På bakgrunn av en gjennomgang foretatt av Direktoratet for naturforvaltning foreslo Regjeringen å redusere bevilgningen til kalking med 15 mill. kroner.

Budsjett 2004 - Stortingspartiernes bevilgningsforslag i miljøsaker

Drivhuseffekten

Tab. 6.6.1: Stortingspartiernes forslag til bevilgning over statsbudsjettet for 2004 til miljøsaker av betydning for drivhuseffekten målt som prosentvis endring i forhold til faktisk bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2003.

		SV	Ap	Sp	V	KrF	H	Frp
Utredninger vedr. miljø m.m. (1301.21)	%	+ 3	+ 3	+ 3	+ 3	+ 3	+ 3	- 67
	mill	15,5	15,5	15,5	15,5	15,5	15,5	5,0
Tilsk. til rasj. og miljøvennl. transp. (1301.70)	%	+ 260	+ 171	+ 38	+ 171	+ 171	+ 171	- 100
	mill	16,2	12,2	6,2	12,2	12,2	12,2	0
Riksveginvesteringer (1320.30)*	%	+ 18	+ 6	- 8	+ 6	+ 6	+ 6	- 48
	mill	3858,2	4467,2	5114,0	4467,2	4467,2	4467,2	6985,5
Tilsk. til kollektivtransport (1330.60)	%	+ 2654	+ 1844	+ 962	+ 754	+ 754	+ 754	+ 4
	mill	275,4	194,4	110,4	85,4	85,4	85,4	10,4
NSB (1350 – 51)	%	+ 11	+ 7	+ 7	+ 7	+ 7	+ 7	- 28
	mill	6450,6	6215,6	6220,6	6215,6	6215,6	6215,6	4180,3
Skatt og avg. på utv. av petrol. (5507)	%	- 22	- 22	- 22	- 22	- 22	- 22	- 22
	mill	80,95	80,7	80,7	80,7	80,7	80,7	80,7
CO ₂ -avgift i petroleumsvirksomhet (5508.70)	%	+ 9	+ 9	+ 9	+ 9	+ 9	+ 9	+ 9
	mill	3600,0	3600,0	3600,0	3600,0	3600,0	3600,0	3600,0
Avgift på bensin (5536.76)	%	+ 4	+ 4	+ 4	+ 4	+ 4	+ 4	- 17
	mill	9070,0	9070,0	9070,0	9070,0	9070,0	9070,0	7230,0
Autodieselavgift (5536.77)	%	+ 16	+ 16	+ 16	+ 16	+ 16	+ 16	- 2
	mill	4535,0	4535,0	4535,0	4535,0	4535,0	4535,0	3810,0
Avgift på mineralolje (5542.70)	%	+ 11	+ 11	+ 11	+ 11	+ 11	+ 11	- 24
	mill	860,0	860,0	860,0	860,0	860,0	860,0	606,0
CO ₂ -avgift på mineralske produkter (5543.70)	%	+ 55	+ 16	+ 16	+ 16	+ 16	+ 16	+ 16
	mill	5631,0	4208,0	4208,0	4208,0	4208,0	4208,0	4199,0
Avg. hydroflu.- og perfluorkarb. (5548.70)	%	- 30	- 30	- 30	- 30	- 30	- 30	- 30
	mill	63,0	63,0	63,0	63,0	63,0	63,0	63,0
Klimatiltak i Østersjøområdet (1800.72)	%	0	0	0	0	0	0	- 100
	mill	8,1	8,1	8,1	8,1	8,1	8,1	0

*Forslag om økning i riksveginvesteringene gis negativt fortegn i vår beregning.

Når det gjelder kollektivtransport, sykkel, jernbane og miljø sa SV³⁵ i samferdselskomiteens budsjettinnstilling at de ville øke den samlede innsatsen på disse områdene med 941 mill. kroner. Partiet mente at Regjeringens økte bevilgninger til kollektivtrafikken ikke er nok til å snu den negative utviklingen, og heller ikke nok til at folk vil merke et bedre og billigere tilbud. Tabellen viser for øvrig at SV støttet Regjeringens avgiftspolitik, bortsett fra CO₂-avgift på mineralske produkter. Fremskrittspartiet kuttet all støtte til utredninger vedr. miljø m.m., økte riksveginvesteringene med nesten 50 prosent, og ville redusere bevilgningene til NSB med nesten en tredjedel.

Energi

Tab. 6.6.2: Stortingspartiernes forslag til bevilgning over statsbudsjettet for 2004 til miljø saker av betydning for energi målt som prosentvis endring i forhold til faktisk bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2003.

		SV	Ap	Sp	V	KrF	H	Frp
Omlegging av energibruk og energiproduksjon (1825)	%	+ 434	- 62	- 5	- 62	- 62	- 62	- 71
	mill	1784,0	126,0	318,0	126,0	126,0	126,0	96,0
Energiforskning (1830)	%	+ 105	+ 21	+ 28	+ 21	+ 21	+ 21	- 76
	mill	532,9	315,4	331,4	315,4	315,4	315,4	63,4

SVs økning under 1825 skyldes nye poster 60 (Kommunalt LA21-fond), 70 (Husholdninger), 71 (Bioenergi), 73 (Produksjonsstøtte vindkraft) og 76 (Armaturer i bedrifter).

Frp viste til at Energifondet får bevilgninger over budsjettet og gjennom påslaget i nettтарiffen. Fremskrittspartiet tok derfor avstand fra å bruke skattebetalernes penger på å subsidiere energiproduksjon som ikke kan stå på egne ben økonomisk. Posten ble foreslått kuttet med 100 mill. kroner.

Frp mente det var viktig å legge forholdene bedre til rette for økt bruk av gass innenlands, blant annet ved å ta i bruk økonomiske virkemidler for å støtte byggingen av infrastruktur for naturgass. Partiet ville derfor øke kap. 1825.74 med 41 mill. kroner. Frp foreslo altså 55 mill. kr. til kapitel 1825 hvis vi ser bort i fra bevilgningen til naturgass.

Når det gjelder Energiforskning (1830) fremmet Frp forslag om å opprette ett energi- og petroleumsforskningsfond, slik at staten tar sitt nødvendige ansvar for forskningen. Bevilgninger til forskning ble foreslått kuttet som følge av dette med totalt 243,5 mill. kroner. Det gjensto 63,4 mill. kroner som partiet ønsket å bruke i overgangsfasen til et fond er på plass.

SVs relativt høye økning skulle gå via Norges forskningsråd.

I sitt alternative budsjett foreslo Senterpartiet at det ble opprettet en ny tilskuddsordning til kompetanseutvikling for mikro- og minikraftverk.

Forurensning

Tab. 6.6.3: Stortingspartiernes forslag til bevilgning over statsbudsjettet for 2004 til miljø saker av betydning for forurensning målt som prosentvis endring i forhold til faktisk bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2003.

		SV	Ap	Sp	V	KrF	H	Frp
Offentlig stiftelse for miljømerking. (862, 70)	%	+ 17	0	0	0	0	0	0
	mill	4,4	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8

³⁵ I kommentarene er det mange steder mest henvisninger til SV og FRP, fordi det ofte er disse partiene som har kommentert sine bevilgninger i budsjettinnstillingene.

NOX-reduksjonsprogram (907.72) (ny)	%	-	-	-	-	-	-	-
	mill	0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	0
SFT (1441)	%	+ 23	- 1	+ 1	- 1	- 1	- 1	- 7
	mill	748,3	603,8	615,8	603,8	603,8	603,8	568,3
Tilskudd til kompetanseformidling og informasjon om miljøvennlig produksjon og forbruk (1400.73)	%	+ 58	- 14	- 35	- 14	- 14	- 14	- 50
	mill	52,7	28,7	21,7	28,7	28,7	28,7	16,7
Svovelavgift på mineralske prod. (5543.71)	%	+ 20	+ 20	+ 20	+ 20	+ 20	+ 20	+ 17
	mill	103,0	103,0	103,0	103,0	103,0	103,0	101,0
Avgift på trikloreten (5547.70)	%	0	0	0	0	0	0	- 25
	mill	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	3,0
Avgift på tetrakloreten (5547.71)	%	0	0	0	0	0	0	- 50
	mill	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	1,0

SV viste til at det fortsatt var 100-150 tonn PCB i bruk i lysrørkondensatorer i Norge. Partiet påpekte også at det fortsatt var mye gift i takene over for eksempel barna i norske skoler, og at Regjeringen lå langt etter i arbeidet med å nå målet om at 99 % av alt PCB-holdig elektrisk utstyr skal være tatt ut av bruk innen 2005. Dette målet var dessuten i liten grad kjent i offentligheten. SV ville beholde post 1441.71 om PCB-informasjon, og bevilget 2 mill. kroner til dette. Partiet forslø også 75 mill. kroner til ny post 1441.79, dvs. tilskudd til ny miljøteknologi. SV ønsket å bruke bevilgningen til utprøving og utvikling av ny og mer miljøvennlig produksjonsteknologi for et bærekraftig næringsliv.

Sp og SV gjorde oppmerksom på at det i 2004 fantes ca 100.000 forskjellige kjemikalier i bruk som ikke hadde vært gjenstand for konsekvensutredning, og at det var (og sikkert fortsatt er) en presserende og betydelig utfordring å gjennomføre dette.

Avfall/gjenbruk

Tab. 6.6.4: Stortingens partienes forslag til bevilgning over statsbudsjettet for 2004 til miljø saker av betydning for avfall/gjenbruk målt som prosentvis endring i forhold til faktisk bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2003.

		SV	Ap	Sp	V	KrF	H	Frp
Avgift på sluttbehandling av avfall (5546.70)	%	+ 2	+ 2	+ 2	+ 19	+ 19	+ 19	- 4
	mill	569,0	569,0	569,0	664,0	664,0	664,0	539,0
Grunnavgift på engangsemballasje (5559.70)	%	+ 49	+ 25	+ 25	+ 25	+ 25	+ 25	+ 17
	mill	627,0	527,0	527,0	527,0	527,0	527,0	492,0
Miljøavgift på kartong (5559.71)	%	+ 12	+ 12	+ 12	+ 12	+ 12	+ 12	+ 6
	mill	19,0	19,0	19,0	19,0	19,0	19,0	18,0
Miljøavgift på plast (5559.72)	%	+ 141	+ 141	+ 141	+ 141	+ 141	+ 141	+ 138
	mill	77,0	77,0	77,0	77,0	77,0	77,0	76,0
Miljøavgift på metall (5559.73)	%	- 5	- 5	- 5	- 5	- 5	- 5	- 7
	mill	86,0	86,0	86,0	86,0	86,0	86,0	85,0
Miljøavgift på glass (5559.74)	%	+ 159	+ 86	+ 86	+ 86	+ 86	+ 86	+ 84
	mill	114,0	82,0	82,0	82,0	82,0	82,0	81,0

Det hersket stort sett enighet om avgiftene på drikkevareemballasje i budsjettet for 2004. Kun Frp ønsket noe lavere avgiftssatser enn de øvrige partiene, mens SV høyere avgiftssatser for engangsemballasje og glass.

Landbruk

Tab. 6.6.5: Stortingens partienes forslag til bevilgning over statsbudsjettet for 2004 til miljøsaker av betydning for landbruk målt som prosentvis endring i forhold til faktisk bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2003.

		SV	Ap	Sp	V	KrF	H	Frp
Miljørettet prosjektarbeid i jordbruket (1144.77)	%	- 71	- 71	- 71	- 71	- 71	- 71	- 85
	mill	10,3	10,3	10,3	10,3	10,3	10,3	5,3
Miljøavgift på plantevernmidler (5545.71)	%	0	0	0	0	0	0	0
	mill	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0

Når det gjelder post 1144.77 mente Næringskomiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og KrF, at problemet med forurensning fra landbruket i noen områder kan være betydelig, og at dette problemet må vies oppmerksomhet. Likevel ble denne posten kraftig kuttet. Frp mente prosjekter knyttet til miljøforbedringer i landbruket i større grad må finansieres av næringsutøverne.

Under kap. 1144.77 ønsket SV å bevilge 100 mill. kroner til et program som skal stimulere til økt produksjon og forbruk av økologiske matvarer, til erstatning for mange av dagens produkter. Partiet påpekte at det er økende etterspørsel etter økologiske matvarer, men produksjonsøkningen er svært beskjeden fra år til år. Men SV viste til den nye budsjetttrammen for rammeområde 9 som et resultat av budsjettforliket mellom regjeringspartiene og Arbeiderpartiet. På den bakgrunn reduserte SVs komitémedlemmer satsingen på økologisk landbruk fra 100 mill. kroner til 60 mill. kroner utover Regjeringens forslag.

Forskning

Tab. 6.6.6: Stortingens partienes forslag til bevilgning over statsbudsjettet for 2004 til miljøvernforskning målt som prosentvis endring i forhold til faktisk bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2003.

		SV	Ap	Sp	V	KrF	H	Frp
Miljøvernforskning (1410)	%	+ 12	- 3	- 1	- 3	- 3	- 3	- 32
	mill	366,4	318,9	326,4	318,9	318,9	318,9	225,4

Energi- og miljøkomiteen støttet den økte satsingen på overvåking av fjellrevbestanden som Regjeringen la opp til i sitt forslag. Komiteen viste til at fjellreven er en av våre mest truede dyrearter, og uttrykte bekymring for dens fremtid i Norge. Komiteen var derfor enig i at bevaring av fjellreven må være et høyt prioritert miljømål.

Frp mente det burde arbeides for å opprette en egen internasjonal særdomstol for miljøsaker underlagt Den internasjonale domstolen i Haag.

SV var imot at post 60, som har gått til kommunal overvåking og kartlegging av biologisk mangfold, ble fjernet. I lys av Regjeringens vektlegging av behovet for kartlegging og overvåking som identifiserer og verdsetter det biologiske mangfoldet, fant SVs medlemmer i energi- og miljøkomiteen at denne reduksjonen var symptomatisk og svært uheldig.

Men komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra SV, var positive til den videreføringen av arbeidet med artsdatabank og kartlegging og overvåking av biomangfold som budsjettet la opp til.

Internasjonalt samarbeid

Tab. 6.6.7: Stortingens partienes forslag til bevilgning over statsbudsjettet for 2004 til miljø saker av betydning for internasjonalt samarbeid målt som prosentvis endring i forhold til faktisk bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2003.

		SV	Ap	Sp	V	KrF	H	Frp
Bistand til internasjonale miljøtiltak (197)	%	- 17	- 20	- 19	- 26	- 26	- 26	- 26
	mill	297,9	287,9	292,9	267,9	267,9	267,9	267,9
Internasjonale organisasjoner (1400.71)	%	0	0	0	0	0	0	- 15
	mill	33,5	33,5	33,5	33,5	33,5	33,5	28,5
Miljøverntiltak i nordområdene (1400.72)	%	+ 14	0	0	0	0	0	0
	mill	8,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0
Tilskudd til AMAP (1400.74)	%	0	0	0	0	0	0	0
	mill	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2
Internasjonale miljøtiltak og nasjonale energitiltak (1400.76)	%	+ 149	+ 56	+ 56	+ 56	+ 56	+ 56	- 100
	mill	13,4	8,4	8,4	8,4	8,4	8,4	0,0

Utenrikskomiteens flertall, medlemmene fra Ap, Høyre og KrF, konstaterte at det for 2004 ble foreslått bevilget 267.908 mill. kroner, mot 360.500 mill. kroner i saldert budsjett for 2003. Bakgrunnen for denne reduksjonen var først og fremst at handlingsplanen for EUs søkerland i 2005 bygges kraftig ned, som en følge av at ti av landene som har vært tilgodesett da blir medlemmer av EU.

Frp og SV mente det var svært uheldig at det ble foretatt en så stor reduksjon i bevilgningen til kap. 197, og mente at Norge både har sterke egeninteresser og moralske forpliktelser knyttet til å yte støtte til blant annet samarbeid om miljøtiltak, sosiale tiltak og mellomfolkelig samarbeid mellom Norge og Russland.

Ap økte kap. 197 post 70 med 20 mill. kroner mer enn det Regjeringen foreslo, i hovedsak til helse relaterte prosjekter.

Energi- og miljøkomiteens medlemmer fra Høyre og KrF viste til at reduksjonen i de foreslåtte bevilgningene for kap. 1400 sammenlignet med saldert budsjett for 2003 i hovedsak skyldes at det ikke ble ført opp tilskudd til modernisering av nikkelverket på Kola. Dette har sammenheng med at det ble beregnet forsinket fremdrift i prosjektet med ett til halvannet år.

Vern av mangfoldet i naturen

Tab. 6.6.8: Stortingspartienes forslag til bevilgning over statsbudsjettet for 2004 til miljø saker av betydning for vern av mangfoldet i naturen målt som prosentvis endring i forhold til faktisk bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2003.

		SV	Ap	Sp	V	KrF	H	Frp
Statens naturoppsyn (1426)	%	+ 23	+ 6	+ 9	+ 6	+ 6		
	mill	107,8	92,5	95,8	92,5	92,5	92,5	65,8
Direktoratet for naturforvaltning (1427 – post 70)	%	+ 24	+ 7	+ 10	+ 7	+ 7	+ 7	- 28
	mill	328,0	284,5	290,0	284,5	284,5	284,5	190,0
Tilskudd til kalking og lokale fiskeformål (1427.70)	%	+ 24	- 12	0	- 12	- 12	- 12	+ 44
	mill	103,2	86,2	98,2	86,2	86,2	86,2	120,2

Ap, Sp og SV viste til at Statens naturoppsyn (SNO) siden opprettelsen i 1997, gradvis har spilt en stadig viktigere rolle for å ha oppsyn i de vernede områdene. Det ble påpekt at SNO er etablert i de fleste store nasjonalparkene i Sør-Norge, og er i ferd med å etablere flere stillinger i kystsonen. SNO skal med sin økte innsats styrke lakseoppsynet, bedre kontroll med ulovlig jakt på sårbare og truede arter og følge opp kontrollen med ulovlig kjøring i utmark.

Ap, Høyre og KrF mener kalking av sure vassdrag er et viktig virkemiddel for å opprettholde fiskestammene i vassdragene. Dette flertallet merket seg at Regjeringen på bakgrunn av en gjennomgang foretatt av Direktoratet for naturforvaltning har foreslått å redusere bevilgningen til kalking med 15 mill. kroner. På bakgrunn av fortsatt stort behov for kalking, foreslo flertallet å øke bevilgningen til kalking med 3 mill. kroner utover Regjeringens forslag. Frp mente også at "Behovet for kalking er stort, og det trengs langt større midler enn det som i dag blir bevilget." SV og Sp var enig i at regjeringens forslag ikke var tilstrekkelig.

Budsjett 2005 - Regjeringens bevilgningsforslag i miljøsaker

Drivhuseffekten

Tab. 6.7.1: Bevilgning over statsbudsjettet for 2004 til miljøsaker av betydning for drivhuseffekten, regjeringens forslag til bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2005, samt endring fra 2004 til 2005 i millioner kroner og prosent. Bevilgningen for 2003 er også tatt med for å gjøre det mulig å se flere år i sammenheng.

	Bevilgning 2003 (mill.kr)	Bevilgning 2004 (mill.kr)	Regj.forslag 2005 (mill.kr)	Endring 04-05 (mill.kr.)	Endring i %
Utredninger vedr. miljø m.m. (1301.21)	15,0	15,5	17,0	+ 1,5	+ 10
Tilsk. til rasj. og miljøvennl. transp. (1301.70)	4,5	12,2	22,6	+ 10,4	+ 85
Riksveginvesteringer (1320.30)*	4728,4	4467,2	4575,3	+ 108,1	- 2
Tilsk. til kollektivtransport (1330.60)	10,0	110,4	116,3	+ 5,9	+ 5
NSB (1350 – 51)	5824,4	6215,6	5772,0	- 443,6	- 7
Skatt og avg. på utv. av petrol. (5507)	103,3	80,7	123,4	+ 42,7	+ 53
CO ₂ -avgift i petroleumsvirks. (5508.70)	3300,0	3600,0	3600,0	0,0	0
Avgift på bensin (5536.76)	8737,0	9070,0	9341,0	+ 271,0	+ 3
Autodieselavgift (5536.77)	3895,0	4535,0	4990,0	+ 455,0	+ 10
Avgift på mineralolje (5542.70)	800,0	886,0	682,0	- 204,0	- 23
CO ₂ -avgift på mineralske produkter (5543.70)	3632,0	4208,0	4047,0	- 161,0	- 4
Avgift hydroflu.- og perfluorkarb. (5548.70)	90,0	63,0	141,0	+ 78	+ 124
Klimatiltak i Østersjøområdet (1800.72)	8,1	8,1	7,6	- 0,5	- 6
Miljøvennlig gassteknologi (1827)			55,9	ny	ny

*Forslag om økning i riksveginvesteringene gis negativt fortegn i vår beregning.

Regjeringen foreslår å fordoble satsingen på alternative drivstoff og miljøvennlig teknologi. Midlene skal i all hovedsak rettes inn mot prosjekter som har som formål å legge til rette for bruk av hydrogen og brenselceller og nullutslippsteknologi i transportsektoren. Det vurderes flere tiltak for å fremme bruken av andre miljøvennlige biler, blant annet hybridbiler. Regjeringen arbeider med tiltak for å fremme økt bruk av biodrivstoff i transportsektoren, og den vil legge frem et forslag om en nasjonal satsing på biodrivstoff. Men samferdselskomiteens medlemmer fra Ap, SV og Sp deler ikke regjeringens oppfatning av at fritak fra CO₂- og svovelavgift på biodrivstoff innebærer en kraftig satsing på slikt drivstoff i Norge. De påpeker at biodrivstoff ikke medfører slike utslipp, og følgelig bør det heller ikke ilegges avgift.

Energi

Tab. 4.3.2: Bevilgning over statsbudsjettet for 2004 til miljø saker av betydning for energi, regjeringens forslag til bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2005, samt endring fra 2004 til 2005 i millioner kroner og prosent. Bevilgningen for 2003 er også tatt med for å gjøre det mulig å se flere år i sammenheng.

	Bevilgning 2003 (mill.kr)	Bevilgning 2004 (mill.kr)	Regj.forslag 2005 (mill.kr)	Endring 04-05 (mill.kr)	Endring i %
Omlegging av energibruk og energipr. (1825)	334,0	126,0	36,0	- 90	- 71
Energiforskning (1830)	259,7	315,4	421,700	+ 106,3	+ 34

Bevilgningene over statsbudsjettet til Energifondet, som er Enovas viktigste finansieringskilde, er i 2005 fjernet fra kapittel 1825 som handler om omlegging av energibruk og energiproduksjon. Energifondet i sin helhet finansieres nå med påslag i nettatariffen som har økt fra 0,3 til 1,0 øre/kWh.

Regjeringen foreslår å øke midlene til forskningsformål fra 315,4 mill. kroner til 421,7 mill. kroner, hvorav post 50, dvs. forskning i regi av Norges Forskningsråd, er på 393,3 mill. kroner. Av dette er 137,8 mill. kroner knyttet til forskningsprogrammet PETROMAKS, noe som representerer en økning på 110,8 mill. kroner til dette forskningsprogrammet. Regjeringen foreslår også at 50 mill. kroner skal øremerkes utvikling av renseteknologi for gasskraftverk.

Forurensning

Tab. 6.7.3: Bevilgning over statsbudsjettet for 2004 til miljø saker av betydning for forurensning, regjeringens forslag til bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2005, samt endring fra 2004 til 2005 i millioner kroner og prosent. Bevilgningen for 2003 er også tatt med for å gjøre det mulig å se flere år i sammenheng.

	Bevilgning 2003 (mill.kr)	Bevilgning 2004 (mill.kr)	Regj.forslag 2005 (mill.kr)	Endring 04-05 (mill.kr)	Endring i %
Offentlig stiftelse for miljømerking. (862, 70)	3,8	3,8	3,9	+ 0,1	+ 3
NOX-reduksjonsprogram (907.72)		10,0	0	- 10,0	- 100
SFT (1441)	610,4	603,8	605,2	+ 1,4	0
Miljøvennlig produksjon & forbr. (1400,73)	33,425	28,713	23,713	- 5,0	- 17
Svovlavgift på mineralske produkter (5543.71)	86,0	103,0	91,0	- 12,0	- 12
Avgift på trikloreten (5547.70)	4,0	4,0	9,0	+ 5	+ 125
Avgift på tetrakloreten (5547.71)	2,0	2,0	2,0	0,0	0

Driftstilskuddet til den offentlige stiftelsen for positiv miljømerking er foreslått til 3.886.000 kroner for 2005. Det er en økning på 128.000 kroner, som om lag tilsvarer den forventede prisstigningen.

NO_x-reduksjonsprogram (907.72), som ble gjeninnført i 2004, ble nok en gang fjernet.

Avfall/gjenbruk

Tab. 6.7.4: Bevilgning over statsbudsjettet for 2004 til miljøsaker av betydning for avfall/gjenbruk, regjeringens forslag til bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2005, samt endring fra 2004 til 2005 i millioner kroner og prosent. Bevilgningen for 2003 er også tatt med for å gjøre det mulig å se flere år i sammenheng.

	Bevilgning 2003 (mill.kr)	Bevilgning 2004 (mill.kr)	Regj.forslag 2005 (mill.kr)	Endring 04-05 (mill.kr)	Endring i %
Avgift på sluttbehandling av avfall (5546.70)	560,0	569,0	720,0	+ 151,0	+ 27
Grunnavgift på engangsemballasje (5559.70)	421,0	527,0	474,0	- 53,0	- 10
Miljøavgift på kartong (5559.71)	17,0	19,0	20,0	+ 1,0	+ 5
Miljøavgift på plast (5559.72)	32,0	77,0	53,0	- 24,0	- 31
Miljøavgift på metall (5559.73)	91,0	86,0	59,0	- 27,0	- 31
Miljøavgift på glass (5559.74)	44,0	82,0	43,0	- 39,0	- 48

I St.prp. 1 2004-2005 står det at avgiften på forbrenning av avfall ble lagt om fra en avgift basert på mengden innlevert avfall til en avgift på utslippene. Hensikten er at "en avgift på de faktiske utslippene også skal gi økonomisk motiv til rensing og utsortering av utslippsintensive avfallsfraksjoner". Avgiftssatsene på utslipp av de enkelte stoffene er fastsatt ut fra beregnet miljøskade. Avgiftssatsene for 2005 er foreslått prisjustert.

Fra 1. juli 2003 ble det innført en differensiering av avgiften på avfall til deponier avhengig av deponiets miljøstandard. I 2004 er avgiftssatsen på 400 kroner pr. tonn avfall for deponier med høy miljøstandard, og 522 kroner pr. tonn avfall for deponier med lav miljøstandard. For 2005 blir det foreslått at avgiftssatsene prisjusteres.

Landbruk

Tab.6.7.5: Bevilgning over statsbudsjettet for 2004 til miljøsaker av betydning for landbruk, regjeringens forslag til bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2005, samt endring fra 2004 til 2005 i millioner kroner og prosent. Bevilgningen for 2003 er også tatt med for å gjøre det mulig å se flere år i sammenheng.

	Bevilgning 2003 (mill.kr)	Bevilgning 2004 (mill.kr)	Regj.forslag 2005 (mill.kr)	Endring 04-05 (mill.kr)	Endring i %
Miljørettet prosjektarbeid i jordbr. (1144.77) ³⁶	35,9	10,3	7,3	- 3,0	- 29
Miljøavgift på plantevernmidler (5545.71)	40,0	40,0	75,0	+ 35,0	+ 88

I "Sammendrag fra St.prp. nr. 1 (2004-2005), Landbruks- og matdepartementet" står det at "Omsetningstallene så langt viser at det nye avgiftssystemet har god effekt og en har fått en overgang til plantevernmiddel i lavere avgiftsklasser, dvs. middel med lavere miljø- og helserisiko. Omsetningen av plantevernmiddel har vært større enn forventet og en legger

³⁶ Har skiftet postnr. fra 1140.77

derfor opp til en økning basert på avgiftsnivået i 2004 på 20 mill. kroner. I tillegg legger en opp til en økning i avgiften på omlag 25 pst. for 2005. For 2005 legger en med dette opp til en inntekt på posten på 75 mill. kroner."

Miljøvernforskning

Tab. 6.7.6: Bevilgning over statsbudsjettet for 2004 til miljøvernforskning, regjeringens forslag til bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2005, samt endring fra 2004 til 2005 i millioner kroner og prosent. Bevilgningen for 2003 er også tatt med for å gjøre det mulig å se flere år i sammenheng.

	Bevilgning 2003 (mill.kr)	Bevilgning 2004 (mill.kr)	Regj.forslag 2005 (mill.kr)	Endring 04-05 (mill.kr)	Endring i %
Miljøvernforskning (1410)	329,9	326,4	315,4	- 11,0	-3

I Miljøverndepartementets tilrådning, dvs. St.prp. nr. 1 (2004–2005), står det at "Løyvingane til miljøvernforskning er totalt sett uendra i forhold til saldert budsjett 2004, mens midlane til miljøovervaking er reduserte med 3,5 mill. kroner. Midlane til miljøovervaking er retta mot alle resultatområda, unntekte resultatområde 10 Kart og geodata, og reduksjonen er fordelt jamt på alle desse. Pågåande aktivitetar skal skjermast i størst mogleg grad."

Internasjonalt samarbeid

Tab. 6.7.7: Bevilgning over statsbudsjettet for 2004 til miljø saker av betydning for internasjonalt samarbeid, regjeringens forslag til bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2005, samt endring fra 2004 til 2005 i millioner kroner og prosent. Bevilgningen for 2003 er også tatt med for å gjøre det mulig å se flere år i sammenheng.

	Bevilgning 2003 (mill.kr)	Bevilgning 2004 (mill.kr)	Regj.forslag 2005 (mill.kr)	Endring 04-05 (mill.kr.)	Endring i %
Bistand til internasjonale miljøtiltak (197)	360,5	267,9	245,0	- 23,9	- 9
Internasjonale organisasjoner (1400.71)	33,3	33,5	38,0	+ 4,6	- 14
Miljøverntiltak i nordområdene (1400.72)	7,0	7,0	7,0	0,0	0
Tilskudd til AMAP (1400.74)	2,2	2,2	2,2	0,0	0
Nasj. og internasjonale miljøtiltak (1400.76)	5,4	8,4	8,4	0,0	0

Utenriksdepartementet skriver i sin tilrådning i St.prp. nr. 1 (2004–2005) at "For 2005 foreslås bevilget 216,9 mill. kroner over kap 197 post 70, som tentativt fordeles på de tre respektive innsatsområdene som følger:"

- Atomhandlingsplanen 109 mill. kroner (2004: 107 mill. kroner)
- Prosjektsamarbeid med Russland 97,9 mill. kroner (2004: 97 mill. kroner)
- Søkerlandene til EU 10 mill. kroner (2004: 31 mill. kroner)."

For å kunne øke bevilgningsforslagene på andre prioriterte områder foreslår departementet å redusere bevilgningen under kap. 197 post 76, (dvs. tilskudd til internasjonale klima- og miljøtiltak), med 4,1 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2005. For 2005

foreslås bevilget 28 mill. kroner. "Deler av bevilgningen foreslås også i 2005 benyttet til dekning av norsk bidrag til Det internasjonale energiforum i Riyadh. UD's andel til det nordiske miljøfinansieringsselskapet NEFCO vil bli ca. 3,3 mill. kroner. Bidragene til GEF og Verdensbankens Karbonfond foreslås videreført. Det vil også bli bevilget midler til det regionale miljøsam arbeidet i nordområdene gjennom Arktisk Råd. Sentrale forhold er klimaendring og langtransportert forurensning i nord."

Vern av mangfoldet i naturen

Tab. 6.7.8: Bevilgning over statsbudsjettet for 2004 til miljø saker av betydning for vern av mangfoldet i naturen, regjeringens forslag til bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2005, samt endring fra 2004 til 2005 i millioner kroner og prosent. Bevilgningen for 2003 er også tatt med for å gjøre det mulig å se flere år i sammenheng.

	Bevilgning 2003 (mill.kr)	Bevilgning 2004 (mill.kr)	Regj.forslag 2005 (mill.kr)	Endring 04-05 (mill.kr)	Endring i %
Statens naturoppsyn (1426)	87,7	92,8	100,7	+ 7,8	+ 8
Direktoratet for naturforvaltning (1427-post 70)	264,760	285,019	295,336	10,317	4
Tilsk. til kalking og lok. fiskeform. (1427.70)	98,2	83,2	80,2	3	-4

Miljøverndepartementet sier i St.prp. 1 (2004-2005) at tilskudd til Statens naturoppsyn er blant annet "... auka med 4,5 mill. kroner til skjøtselstiltak i verneområde. Posten dekkjer utgifter til ulike praktiske tiltak som følgjer av statleg tileigning av nasjonalt eller regionalt viktige friluftslivsområde, eller varige servituttavtaler for å sikre allmenta sine friluftsi nteresser i slike område. Posten dekkjer òg feltvise utgifter i naturområde freda ved kgl. res. Dette er bl.a. utgifter til opparbeiding av stigar, tilrettelegging for publikum, uteinformasjonstiltak og skjøtsel for å ivareta biologisk mangfald mv.."

I forhold til Direktoratet for naturforvaltning skriver Miljøverndepartementet at "Regjeringa framhevar i forslaget til strategi for auka skogvern i St.meld. nr. 25 (2002-2003) at det er nødvendig å auke skogvernet i Noreg. Til arbeidet med nytt vern gjer ein derfor framlegg om ei løyving på 57,2 mill. kroner på [Post 35, Statlege tileigningar, nytt skogvern]. Dette er ein auke frå 2004 på 39,2 mill. kroner."

Når det gjelder kalking skriver departementet at "Ein gjer framlegg om å redusere løyvinga med 6 mill. kroner i 2005. Løyvinga vil bli disponert slik at ein sikrar dei oppnådde resultatata i kalkingsprosjekt som er i gang. Det vil vere nødvendig å redusere noko på omfanget av tilknytte verksemdar, under dette FoU, resultatkontroll og overvaking."

Budsjett 2005 - Stortingspartiernes bevilgningsforslag i miljøsaker**Drivhuseffekten**

Tab. 6.8.1: Stortingspartiernes forslag til bevilgning over statsbudsjettet for 2005 til miljøsaker av betydning for drivhuseffekten målt som prosentvis endring i forhold til faktisk bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2004.

		SV	Ap	Sp	V	KrF	H	Frp
Utredninger vedr. miljø m.m. (1301.21)	%	+ 10	+ 10	+ 10	+ 10	+ 10	+ 10	- 68
	mill	17,0	17,0	17,0	17,0	17,0	17,0	5,0
Tilsk. til rasj. og miljøvennl. transp. (1301.70)	%	+ 126	+ 85	+ 85	+ 85	+ 85	+ 85	- 100
	mill	27,6	22,6	22,6	22,6	22,6	22,6	0,0
Riksveginvesteringer (1320.30)*	%	+ 6	- 2	- 16	- 9	- 9	- 9	- 110
	mill	4200,3	4575,3	5167,3	4872,3	4872,3	4872,3	9375,3
Tilsk. til kollektivtransport (1330.60)	%	+ 87	+ 37	+ 5	+ 5	+ 5	+ 5	- 100
	mill	206,3	151,3	116,3	116,3	116,3	116,3	0,0
NSB (1350 – 51)	%	- 1	- 2	- 7	- 7	- 7	- 7	- 38
	mill	6177,0	6107,0	5797,0	5772,0	5772,0	5772,0	3872,0
Skatt og avg. på utv. av petrol. (5507)	%	+ 53	+ 53	+ 53	+ 53	+ 53	+ 53	+ 53
	mill	123,79	123,4	123,4	123,4	123,4	123,4	123,4
CO ₂ -avgift i petroleumsvirks. (5508.70)	%	0	0	0	0	0	0	0
	mill	3600,0	3600,0	3600,0	3600,0	3600,0	3600,0	3600,0
Avgift på bensin (5536.76)	%	+ 3	+ 3	+ 3	+ 3	+ 3	+ 3	- 17
	mill	9341,0	9341,0	9341,0	9341,0	9341,0	9341,0	7556,0
Autodieselavgift (5536.77)	%	+ 10	+ 10	+ 10	+ 10	+ 10	+ 10	- 6
	mill	4990,0	4990,0	4990,0	4990,0	4990,0	4990,0	4270,0
Avgift på mineralolje (5542.70)	%	- 23	- 23	- 23	- 23	- 23	- 23	- 35
	mill	682,0	682,0	682,0	682,0	682,0	682,0	580,0
CO ₂ -avgift på mineralske produkter (5543.70)	%	+ 28	- 4	- 4	- 4	- 4	- 4	- 4
	mill	5387,0	4047,0	4047,0	4047,0	4047,0	4047,0	4047,0
Avg. hydroflu.- og perfluorkarb. (5548.70)	%	+ 124	+ 124	+ 124	+ 124	+ 124	+ 124	+ 124
	mill	141,0	141,0	141,0	141,0	141,0	141,0	141,0
Klimatiltak i Østersjøområdet (1800.72)	%	- 6	- 6	- 6	- 6	- 6	- 6	- 100
	mill	7,6	7,6	7,6	7,6	7,6	7,6	0
Miljøvennlig gassteknologi (1827) (ny)	%	-	-	-	-	-	-	-
	mill	55,9	55,9	55,9	52,4	52,4	52,4	52,4

*Forslag om økning i riksveginvesteringene gis negativt fortegn i vår beregning.

Samferdselskomiteens flertall, alle unntatt Frp, er positiv til at tilskuddet til rasjonell og miljøvennlig transport økes til 22,6 mill. kroner. Det blir opplyst i innstillingen at transportsektoren står samlet for 25 % av utslippene av klimagasser. Utslippene fra sektoren har økt med 25 % i perioden 1990-2002. Komiteens flertall mener at utvikling av alternative drivstoff, som ikke innebærer klimautslipp eller andre forurensninger, er en strategisk viktig satsing for å få redusert utslippene. Midlene vil i hovedsak bli brukt til prosjekter som har som formål å legge til rette for bruk av hydrogen og nullutslippsteknologi i transportsektoren.

Miljøvennlig gassteknologi er et nytt kapittel i år, og følgelig er det ingen tall for prosentvis endring fra i fjor.

Energi

Tab. 6.8.2: Stortingens partienes forslag til bevilgning over statsbudsjettet for 2005 til miljø saker av betydning for energi målt som prosentvis endring i forhold til faktisk bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2004.

		SV	Ap	Sp	V	KrF	H	Frp
Omlegging av energibruk og energiproduksjon (1825)	%	+ 228	- 71	+ 32	- 71	- 71	- 71	- 56
	mill	413,0	36,0	166,0	36,0	36,0	36,0	56,0
Energiforskning (1830)	%	+ 34	+ 37	+ 37	+ 33	+ 33	+ 33	- 74
	mill	421,7	431,7	431,7	420,2	420,2	420,2	82,0

I sin kommentar til kap. 1825 sier Ap, Sp og SV at potensialet for omlegging av energibruken og ny fornybar energi er betydelig. De viser til NOU 1998:11 som "oppgår det samla energieffektiviseringspotensialet i bygningsmassen til om lag 14 TWh, og ENOVA har pekt på et enøkpotensial for kraftkrevende industri på 5,3 TWh".

Ap, SV og Sp er bekymret for Enovas samlede aktivitetsnivå i 2005 på grunn av bortfallet av tilsagnsfullmakten til Enova. De mener derfor at "Regjeringen bør gjennomgå Enovas økonomiske handlingsrom i 2005 som følge av bortfallet av tilsagnsfullmakt og eventuelt vurdere økte bevilgninger i forbindelse med Revidert budsjett for 2005".

Frp fremmer forslag om å opprette et energi- og petroleumsforskningsfond, som vil medføre at staten tar sitt nødvendige ansvar for forskningen. De foreslåtte bevilgninger til forskning kuttes som følge av dette totalt med 339,7 mill. kroner. Da gjenstår det 82 mill. kroner som er forutsatt brukt i overgangsfasen til et fond er på plass

Energi- og miljøkomiteens flertall, alle unntatt Frp, henviser til "den nylig avgitte rapporten fra ACIA (Arctic Climate Impact Assessment) som viser at menneskeskapte klimaendringer allerede kan påvises. Rapporten understreker den globale utfordringen det er å håndtere og redusere utslipp som påvirker klima".

Forurensning

Tab. 6.8.3: Stortingens partienes forslag til bevilgning over statsbudsjettet for 2005 til miljø saker av betydning for forurensning målt som prosentvis endring i forhold til faktisk bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2004.

		SV	Ap	Sp	V	KrF	H	Frp
Offentlig stiftelse for miljømerking. (862, 70)	%	+ 22	+ 3	+ 3	+ 3	+ 3	+ 3	+ 3
	mill	4,6	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9
SFT (1441)	%	+ 22	+ 4	0	0	0	0	- 1
	mill	735,2	625,2	606,2	605,2	605,2	605,2	595,2

Info om miljøvennlig produk. og forbr. (1400.73)	%	+ 87	- 17	- 10	- 17	- 17	- 17	- 52
	mill	53,7	23,7	25,7	23,7	23,7	23,7	13,7
Svovelavgift på mineralske prod. (5543.71)	%	- 12	- 12	- 12	- 12	- 12	- 12	- 12
	mill	91	91	91	91	91	91	91
Avgift på trikloreten (5547.70)	%	+ 125	+ 125	+ 125	+ 125	+ 125	+ 125	+ 125
	mill	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0
Avgift på tetrakloreten (5547.71)	%	0	0	0	0	0	0	0
	mill	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0

Med den store økningen til kap. 1400.73 vil SV styrke statens hovedinnsats på bærekraftig produksjon og forbruk i tråd med signalene som Norge ga i Johannesburg og med vedtakene toppmøtet fattet.

Til SFT gir SV 70 millioner kr. til opprydningstiltak som skal gå til vesentlig større aktivitet i opprydding av forurenset grunn og sjøbunn. Partiet vil ha særlig innsats mot PCB-forurensning, bromerte flammehemmere og vassdrag skadet av avrenning fra landbruket. Økning på 50 millioner går til foreslått ny post 79: ny miljøteknologi, dvs. utprøving og utvikling av ny og mer miljøvennlig produksjonsteknologi for et bærekraftig næringsliv.

Avfall/gjenbruk

Tab. 6.8.4: Stortingens partienes forslag til bevilgning over statsbudsjettet for 2005 til miljø saker av betydning for avfall/gjenbruk målt som prosentvis endring i forhold til faktisk bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2004.

		SV	Ap	Sp	V	KrF	H	Frp
Avgift på sluttbehandling av avfall (5546.70)	%	+ 27	+ 27	+ 27	+ 27	+ 27	+ 27	+ 27
	mill	720,0	720,0	720,0	720,0	720,0	720,0	720,0
Grunnavgift på engangsemballasje (5559.70)	%	+ 9	- 10	- 10	- 10	- 10	- 10	- 100
	mill	574,0	474,0	474,0	474,0	474,0	474,0	-100
Miljøavgift på kartong (5559.71)	%	+ 5	+ 5	+ 5	+ 5	+ 5	+ 5	+ 5
	mill	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Miljøavgift på plast (5559.72)	%	- 31	- 31	- 31	- 31	- 31	- 31	- 31
	mill	53,0	53,0	53,0	53,0	53,0	53,0	53,0
Miljøavgift på metall (5559.73)	%	-31	-31	-31	-31	-31	-31	-31
	mill	59,0	59,0	59,0	59,0	59,0	59,0	59,0
Miljøavgift på glass (5559.74)	%	- 9	- 48	- 48	- 48	- 48	- 48	- 48
	mill	75,0	43,0	43,0	43,0	43,0	43,0	43,0

Finanskomiteens medlemmer fra Frp mener at avgiften på sluttbehandling av avfall nå har utviklet seg til å bli en ren fiskal avgift. Partiet er imot avgiftsnivået, blant annet fordi ressursene avfallet inneholder i større grad vil bli transportert til våre naboland for å bli utnyttet der.

Landbruk

Tab. 6.8.5: Stortingens partienes forslag til bevilgning over statsbudsjettet for 2005 til miljø saker av betydning for landbruk målt som prosentvis endring i forhold til faktisk bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2004.

		SV	Ap	Sp	V	KrF	H	Frp
Miljørettet prosjektarbeid i jordbruket (1144.77)	%	+ 68	- 29	- 29	- 29	- 29	- 29	- 68
	mill	17,3	7,3	7,3	7,3	7,3	7,3	2,3
Miljøavgift på plantevernmidler (5545.71)	%	+ 88	+ 88	0	+ 88	+ 88	+ 88	+ 88
	mill	75,0	75,0	40,0	75,0	75,0	75,0	75,0

I forbindelse med miljørettet prosjektarbeid vil næringskomiteens medlemmer fra SV peke på de store utfordringene landbruket har i forhold til avrenning som skaper store miljøproblemer i mange vassdrag. Og i forbindelse med budsjettet for 2004 pekte et flertall i Stortinget på de spesielle problemene som er i Østfold, og ba om at dette området måtte prioriteres. SV viser derfor til sitt alternative budsjett der det er avsatt 10 mill. kroner ekstra til dette.

Frp mener prosjekter knyttet til miljøforbedringer i landbruket i større grad må finansieres av næringsutøverne. Partiet foreslo på denne bakgrunn å redusere kap. 1144 post 77 fra kr 7, 313 mill. kroner til 2,313 mill.

Sp mener at det er galt å øke miljøavgiftene på plantevernmidler. Partiet mener at departementets forslag til en økning av avgiften på 20 prosent savner en faglig begrunnelse.

SV understreker at i en strategi for økologisering av landbruket må bruken av kunstgjødsel reduseres. Partiet foreslår at kunstgjødselavgiften gjeninnføres, med et anslått proveny på 50 mill. kroner, for å oppnå dette.

Forskning

Tab.6.8.6: Stortingens partienes forslag til bevilgning over statsbudsjettet for 2005 til miljøvernforskning målt som prosentvis endring i forhold til faktisk bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2004.

		SV	Ap	Sp	V	KrF	H	Frp
Miljøvernforskning (1410)	%	+ 9	- 3	- 3	- 3	- 3	- 3	- 36
	mill	355,4	315,4	317,4	315,4	315,4	315,4	208,4

Frp vil kutte 25 mill. kroner til miljøforskningsinstituttene, fordi de mener disse kan dekke inn reduserte bevilgninger gjennom effektiviseringstiltak og bedre ressursutnyttelse. Men Frp forutsetter at reduksjonen ikke medfører mindre innsats for villaksen. Partiet vil redusere klimaforskning med 70 mill. kroner, fordi "Storingsflertallet har ved behandlingen av Klimameldingen allerede avgjort hva som er årsaken til klimaendringer, og det høye nivået på klimaforskningen kan således reduseres betraktelig."

SV vil bruke 10 mill. kroner ekstra på basisbevilgninger til miljøforskningsinstituttene. Partiet vil gi mer til "... miljøforskning for å styrke beslutningsunderlaget for Nasjonal Agenda 21 og bedre kvaliteten på konsekvensutredninger som for eksempel Utredning av konsekvenser av helårlig petroleumsvirksomhet i området Lofoten-Barentshavet ..."

Sp viser til partiets alternative budsjett og vil sette av 2 mill. kroner ekstra til forskning på konsekvensene av rovdyr i norsk natur.

Internasjonalt samarbeid

Tab. 6.8.7: Stortingens partienes forslag til bevilgning over statsbudsjettet for 2005 til miljø saker av betydning for internasjonalt samarbeid målt som prosentvis endring i forhold til faktisk bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2004.

		SV	Ap	Sp	V	KrF	H	Frp
Bistand til ikke-ODA-godkjente land og internasjonale miljøtiltak (197)	%	+ 2	+ 1	+ 1	- 7	- 7	- 7	+ 4
	mill	273,0	270,5	270,0	249,2	249,2	249,2	278,0
Internasjonale organisasjoner (1400.71)	%	+ 14	+ 14	+ 14	+ 14	+ 14	+ 14	+ 14
	mill	38,0	38,0	38,0	38,0	38,0	38,0	38,0
Miljøverntiltak i nordområdene (1400.72)	%	+ 143	0	0	0	0	0	0
	mill	17,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0
Tilskudd til AMAP (1400.74)	%	0	0	0	0	0	0	0
	mill	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2
Internasj. miljøtiltak og nasj. energitiltak (1400.76)	%	+ 48	0	0	0	0	0	- 100
	mill	12,4	8,4	8,4	8,4	8,4	8,4	0

I sitt alternative opplegg i finansinnstillingen foreslår Ap å øke bevilgningen til kap. 197 post 70 med totalt 25,5 mill. kroner, hvorav 5,5 mill. kroner går til søkerlandene til EU og 20 mill. kroner til prosjektsamarbeid Russland/SUS.

Frp ønsker generelt en styrking av atomsikkerhetssamarbeidet og samarbeid om miljøtiltak, sosiale tiltak og mellomfolkelig samarbeid mellom Norge og Russland.

SV ønsker å styrke utviklingen av Polarmiljøsentret i Tromsø blant annet i lys av "kunnskapsmangelen avdekket i Utredning av konsekvenser av helårlig petroleumsvirksomhet i området Lofoten-Barentshavet".

Vern av mangfoldet i naturen

Tab. 6.8.8: Stortingens partienes forslag til bevilgning over statsbudsjettet for 2005 til miljø saker av betydning for vern av mangfoldet i naturen målt som prosentvis endring i forhold til faktisk bevilgning til de samme sakene over statsbudsjettet for 2004.

		SV	Ap	Sp	V	KrF	H	Frp
Statens naturoppsyn (1426)	%	+ 33	+ 8	+ 18	+ 8	+ 8	+ 8	- 26
	mill	123,7	100,7	109,7	100,7	100,7	100,7	68,7
Direktoratet for naturforvaltning (1427 – post 70)	%	+ 22	+ 25	+ 16	+ 4	+ 4	+ 4	- 34
	mill	348,3	355,3	330,3	295,3	295,3	295,3	187,3
Tilskudd til kalking og lok. fiskeformål (1427.70)	%	+ 20	+ 4	+ 20	+ 20	+ 20	+ 20	+ 26
	mill	100,2	86,2	100,2	100,2	100,2	100,2	105,2

SV vil gi 20 mill. kr. ekstra til Direktoratet for naturforvaltning for å "Bidra til at kommunene i økt grad kan utføre rovviltskadedepende tiltak".

Ap påpeker at 2005 er Friluftslivets år, og at det derfor er naturlig å satse 60 mill. kr. mer på friluftsliv under kap. 1427.

7. Disse partiene er oftest enige om bevilgningsforslag

Oversikt over og omtale av hvor ofte ulike partier er enige om størrelsen på bevilgningsforslagene i miljøsaker i statsbudsjettet.

Tab. 7.1: Antall miljøsaker i statsbudsjettene for årene 2002-2005 hvor ulike partikonstellasjoner har vært enige om størrelsen på bevilgningen.

	2002	2003	2004	2005	2002-2005
RP	40	41	39	39	159
RP/Ap	36	31	36	30	133
RP/Sp	26	30	27	32	115
Ap/Sp	29	28	27	30	114
RP/SV	22	22	18	18	80
Ap/SV	21	19	19	19	78
Sp/SV	19	22	19	18	78
RP/Frp	12	22	9	18	61
Ap/Frp	12	19	8	17	56
Ap/RP/Frp	12	17	8	17	54
Frp/Sp	11	15	8	16	50
Frp/SV	10	10	5	13	38
Ant.saker	40	41	39	39	159

Uenigheten mellom regjeringspartiene og Ap er meget liten. I 2003 og 2004 var de enige i fire femdeler av sakene. Noe av den samme avstanden så vi i forrige rapport.

Det har vært litt større enighet mellom Frp og de andre partiene enn i forrige periode. Bortsett fra 2004 har enigheten økt utover stortingsperioden. Men regjeringspartiene er oftere enig med SV enn Frp. Følgelig er det ingen grunn til å snakke om en allianse mellom Ap, regjeringspartiene og Frp.

I cirka to tredjedeler av alle saker er Senterpartiet enig med Ap og regjeringspartiene, men Sp er bare enig med SV i rundt halvparten av bevilgningsforslagene.

SV og regjeringspartiene er også uenig i rundt halvparten av alle miljøsaker. Den samme forskjellen ser vi i forhold til Ap. Ut fra denne måten å måle bevilgninger kan det bli vanskelig for Ap og SV å samarbeide i en regjering dersom avstanden vedvarer, men som vi skal se i neste tabell er ikke avstanden nødvendigvis så stor.

8. Rangering av partiene etter miljøinnsats

Hensikten med å oppsummere resultatene fra undersøkelsen i denne tabellen er for det første å kunne gi en pekepinn på hvordan partienes miljøinnsats har utviklet seg i forhold til hverandre gjennom den siste stortingsperioden, og for det andre å si noe om hvordan partienes innsats har utviklet seg i absolutt forstand. Derigjennom burde det også være mulig å få en viss ide om hvilken retning miljøpolitikken vil ta om det ene eller det andre partiet skulle få stor innflytelse etter valget til høsten.

Tabell 1: Rangering av stortingspartiene, etter bevilgningsforslag til miljø saker over statsbudsjettene for årene 2002-2005 målt i forhold til faktisk bevilgning over statsbudsjettet til de samme sakene foregående år³⁷.

Rangering		Gjennomsnitt					
(forrige periode i parentes)		2002	2003	2004	2005	(forrige periode i parentes)	
1. (1)	SV	9 %	17 %	20 %	8 %	14 %	(18 %)
2. (5)	Ap	0 %	-1 %	7 %	1 %	2 %	(2 %)
3. (2)	Sp	0 %	-1 %	6 %	-1 %	1 %	(-) ³⁸
4. (2)	KrF	-3 %	-1 %	7 %	-1 %	0 %	(-) ³⁹
4. (2)	V	-3 %	-1 %	7 %	-1 %	0 %	(-) ⁴⁰
4. (6)	H	-3 %	-1 %	7 %	-1 %	0 %	(-3 %)
7. (7)	Frp	-23 %	-24 %	-16 %	-28 %	-23 %	(-23 %)

SV har lagt seg nærmere midten av det politiske landskapet i denne perioden enn i forrige. I denne perioden har SV i snitt foreslått en økning på 14 % til miljø, mot 18 % i perioden før.

På den andre siden av den politiske fargeskalaen holder Frp stand som partiet med suverent minst vilje til å prioritere miljøet i statsbudsjettene. I snitt foreslått FrP kutt på 23 % i miljø saker, det samme som i forrige periode.

Vi har videre sett at regjeringsposisjoner ikke er gratis, i den forstand at de tre partiene i Bondevik-regjeringen har måttet gi og ta. Det har betydd at Venstre og KrF har foreslått mindre til miljøtiltak i regjering med Høyre enn med Sp, mens Høyre har foreslått mer til miljø i regjering med Venstre og KrF enn i opposisjon. Samtidig er det interessant at Sp i opposisjon kom ut som mindre miljøvennlig enn da de satt i regjering. Spørsmålet er om det først og fremst betyr at Sp ble presset i miljøretning av sine regjeringspartnere i Bondevik I – regjeringen, eller om det skjedde en dreining i Senterpartiet i retning mindre miljø etter Stortingsvalget i 2001.

³⁷ Alle tall er nominelle, det vil si ikke justert for inflasjon. Den samme tabellen er gjengitt i sammendraget.

³⁸ Mellompartiene, inkl KrF, la ikke fram prinsipale forslag i 2001, og inngikk budsjettforlik med Ap. Siden de imidlertid kom bedre ut enn Ap i alle de tre foregående årene av perioden (+ 6 % mot Aps + 4 %), fikk de plasseringen foran Ap i rangeringen.

³⁹ Mellompartiene, inkl KrF, la ikke fram prinsipale forslag i 2001, og inngikk budsjettforlik med Ap. Siden de imidlertid kom bedre ut enn Ap i alle de tre foregående årene av perioden (+ 6 % mot Aps + 4 %), fikk de plasseringen foran Ap i rangeringen.

⁴⁰ Mellompartiene, inkl KrF, la ikke fram prinsipale forslag i 2001, og inngikk budsjettforlik med Ap. Siden de imidlertid kom bedre ut enn Ap i alle de tre foregående årene av perioden (+ 6 % mot Aps + 4 %), fikk de plasseringen foran Ap i rangeringen.

9. Kilder

- Budsjettinnstilling S.nr.1, finanskomiteen, Stortinget 2002-2005.
- Budsjettinnstilling S.nr.2, familie-, kultur- og administrasjonskomiteen, Stortinget 2002-2005.
- Budsjettinnstilling S.nr.3, utenrikskomiteen, Stortinget 2002-2005.
- Budsjettinnstilling S.nr.8, næringskomiteen, Stortinget 2002-2005.
- Budsjettinnstilling S.nr.9, energi- og miljøkomiteen, Stortinget 2002-2005.
- Budsjettinnstilling S.nr.13, samferdselskomiteen, Stortinget 2002-2005.
- Storingsproposisjon nr.1, Finansdepartementet, skatte-, avgifts- og tollvedtak, Stortinget 2002-2005.
- Fellesskap og valgfrihet, Fremskrittspartiets program 2005-2009
- Innstilling S.nr.273 1988/89, Kommunal- og miljøvernkomiteen, Stortinget 1989.
- Innstilling S.nr.150 1997/98, Energi- og miljøkomiteen, Stortinget 1998.
- Johannessen, S.: På parti med miljøet? FIVH-rapport 3/01. Framtiden i våre hender 2001
- KrFs prinsipp- og politiske program for 2005-2009
- Mer Frihet. Mer Ansvar, Et sosialliberalt reformprogram for stortingsperioden 2005-2009
- Ny solidaritet, Arbeiderpartiets program 2005 – 2009
- Storingsproposisjon nr.1, Barne- og familiedepartementet, Stortinget 2002-2005.
- Storingsproposisjon nr.1, Utenriksdepartementet, Stortinget 2002-2005.
- Storingsproposisjon nr.1, Landbruksdepartementet, Stortinget 2002-2005.
- Storingsproposisjon nr.1, Miljøverndepartementet, Stortinget 2002-2005.
- Storingsproposisjon nr.1, Olje- og energidepartementet, Stortinget 2002-2005.
- Storingsproposisjon nr.1, Samferdselsdepartementet, Stortinget 2002-2005.
- Storingsproposisjon nr.1, Finansdepartementet, skatte-, avgifts- og tollvedtak, Stortinget 2002-2005.
- SVs arbeidsprogram 2005-09
- Senterpartiets prinsipp- og handlingsprogram 2005 – 2009
- Nye muligheter, Høyres Stortingsvalgsprogram, 2005 – 2009
- Programutkast for 2005-2009, Fremskrittspartiet, <http://www.frp.no/article/?id=15047>, publisert 26.01.2005
- Verdenskommisjonen for miljø og utvikling: Vår felles framtid. Tiden Norsk Forlag. Oslo 1987.

Vedlegg 1: Undersøkte miljøbevilgninger og miljøavgifter

	Stortingets							
	bevilgning året før	SVs forslag	Aps forslag	Sps forslag	Venstres forslag	KrFs forslag	Høyres forslag	Frps forslag
sum i mill	31249,2	34614,6	31904,7	32085,3	30783,7	30783,7	30783,7	24304,4
differanse i mill		3365,4	655,5	836,1	-465,5	-465,5	-465,5	-6944,8
differanse i %		11 %	2 %	3 %	-1 %	-1 %	-1 %	-22 %
sum i mill	30783,8	36094,1	30392,1	30970,5	30417,6	30417,6	30417,6	24145,0
differanse i mill		5310,3	-391,6	186,8	-366,1	-366,1	-366,1	-6638,7
differanse i %		17 %	-1 %	1 %	-1 %	-1 %	-1 %	-22 %
sum i mill	30416,6	36645,5	32586,9	32748,2	32552,9	32552,9	32552,9	26877,2
differanse i mill		6228,8	2170,3	2331,6	2136,3	2136,3	2136,3	-3539,4
differanse i %		20 %	7 %	8 %	7 %	7 %	7 %	-12 %
sum i mill	32518,0	35349,9	33143,3	32875,8	32671,0	32671,0	32671,0	26961,8
differanse i mill		2831,9	625,3	357,8	153,0	153,0	153,0	-5556,2
differanse i %		9 %	2 %	1 %	0 %	0 %	0 %	-17 %
		14 %	2 %	3 %	1 %	1 %	1 %	-18 %

Vedlegg 2: Riksveginvesteringer (øknings- og kuttforslag gis motsatt fortegn)

		Stortingets							
		bevilgning året før	SVs forslag	Aps forslag	Sps forslag	Venstres forslag	KrFs forslag	Høyres forslag	Frps forslag
2002	sum i mill	4057,8	4326,6	4574,6	4879,5	4565,6	4565,6	4565,6	5179,0
	differanse i mill (+ = -)		-268,8	-516,8	-821,7	-507,8	-507,8	-507,8	-1121,2
	differanse i % (+ = -)		-7 %	-13 %	-20 %	-13 %	-13 %	-13 %	-28 %
2003	sum i mill	4565,60	3941,8	4683,4	5038,4	4728,4	4728,4	4728,4	6568,4
	differanse i mill (+ = -)		624	-118	-473	-163	-163	-163	-2003
	differanse i % (+ = -)		14 %	-3 %	-10 %	-4 %	-4 %	-4 %	-44 %
2004	sum i mill	4728,4	3858,2	4467,2	5114,0	4467,2	4467,2	4467,2	6985,5
	differanse i mill (+ = -)		870,2	261,2	-385,6	261,2	261,2	261,2	-2257,1
	differanse i % (+ = -)		18 %	6 %	-8 %	6 %	6 %	6 %	-48 %
2005	sum i mill	4467,2	4200,3	4575,3	5167,3	4872,3	4872,3	4872,3	9375,3
	differanse i mill (+ = -)		266,9	-108,1	-700,1	-405,1	-405,1	-405,1	-4908,1
	differanse i % (+ = -)		6 %	-2 %	-16 %	-9 %	-9 %	-9 %	-110 %
Gjennomsnittlig differanse i %			8 %	-3 %	-14 %	-5 %	-5 %	-5 %	-57 %

Vedlegg 3: Sammenlagt miljøinnsats

Partienes endringsforslag som prosentvis differanse fra fjorårets bevilgning, justert for riksveginvesteringer⁴¹. (Presenteres i rangert form i rapportens tabell 1.)

	SVs forslag	Aps forslag	Sps forslag	Venstres forslag	KrFs forslag	Høyres forslag	Frps forslag
2002	9 %	0 %	0 %	-3 %	-3 %	-3 %	-23 %
2003	17 %	-1 %	-1 %	-1 %	-1 %	-1 %	-24 %
2004	20 %	7 %	6 %	7 %	7 %	7 %	-16 %
2005	8 %	1 %	-1 %	-1 %	-1 %	-1 %	-28 %
Gjennomsnitt	14 %	2 %	1 %	0 %	0 %	0 %	-23 %

⁴¹ (Forslag om økning i riksveginvesteringene (med omvendt fortegn) legges sammen med forslagene til miljøbevilgninger og miljøavgifter).